

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آموزش قرآن

پایه هفتم
دوره اول متوسط

این کتاب همراه لوح فشرده متن قرآن کریم با قرائت ترتیل است.

۱۳۹۶

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب :	آموزش قرآن پایه هفتم دوره اول متوسطه - ۱۱۲
پدیدآورنده :	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف :	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف :	یونس باقری، سیدمهدی سیف، سیدهادی محدث، سیدمحمدحسین میرباقری و مسعود وکیل (اعضای گروه تألیف) محمدکاظم بهنیا (ویراستار)
مدیریت آمادسازی هنری :	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آمادسازی :	لیدا نیک‌روش (مدیر امور فنی و چاپ) مجید ذاکری‌یونسی (مدیر هنری) - حسین وهایی (طراح گرافیک و صفحه‌آرا) - محمدعباسی (طراح جلد) - زهرا ایمانی‌نصر، سیده فاطمه محسنی، زهرا رشیدی مقدم، شاداب ارشادی، فاطمه پزشکی، حمید نایت‌کلاچاهی، راحله زادفتح اله (امور آمادسازی)
نشنای سازمان :	تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن : ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
وبگاه :	www.chap.sch.ir
ناشر :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران تهران : کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (دارو بخش) تلفن : ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹
چاپخانه :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
سال انتشار و نوبت چاپ :	چاپ پنجم ۱۳۹۶

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکسبرداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکریر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

قرآن یک رحمتی است برای همه بشر.

امام خمینی (رحمة الله علیه)

فهرست

ششم	پیش‌گفتار
۹	درس اول جلسه اول
۱۵	جلسه دوم
۲۰	درس دوم جلسه اول
۲۵	جلسه دوم
۳۰	درس سوم جلسه اول
۳۴	جلسه دوم
۳۹	درس چهارم جلسه اول
۴۴	جلسه دوم
۴۸	درس پنجم جلسه اول
۵۲	جلسه دوم
۵۶	درس ششم جلسه اول
۶۰	جلسه دوم
۶۴	درس هفتم جلسه اول
۶۸	جلسه دوم
۷۲	درس هشتم جلسه اول
۷۶	جلسه دوم
۸۰	درس نهم جلسه اول
۸۴	جلسه دوم
۸۸	درس دهم جلسه اول
۹۲	جلسه دوم
۹۶	درس یازدهم جلسه اول
۱۰۰	جلسه دوم
۱۰۴	درس دوازدهم جلسه اول
۱۰۸	جلسه دوم
۱۱۳	فهرست کلمات

دانش آموزان عزیز؛

همراه این کتاب یک لوح فشرده (DVD) دریافت کرده‌اید. این لوح حاوی متن کامل قرآن کریم همراه با قرائت ترتیل است.

این کتاب و لوح فشرده قرآن کریم را به‌خوبی حفظ کرده و در رعایت پاکیزگی و احترام به آن بکوشید.

شایسته است این بسته آموزشی را در کتابخانه خود نگهداری کرده تا هنگام تلاوت قرآن کریم از آن استفاده کنید.

موجب تشکر و امتنان است که با ارسال نظرات خود از طریق صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۴۸۷۴ و با وبگاه <http://quran-deet.talif.Sch.ir> ما را در اصلاح و تکمیل هرچه بیشتر برنامه آموزش قرآن یاری کنید.

گروه قرآن و معارف اسلامی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ

اوست خدایی که در میان قومی که خواندن و نوشتن

نمی‌دانستند، پیامبری از میان خودشان برانگیخت

يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ

تا آیات خدا را بر آنان تلاوت کند و پاکشان گرداند

وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

و کتاب خدا و حکمت الهی را به آنان بیاموزد

وَأَن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

و آنان قطعاً پیش از آن در گمراهی آشکاری بودند.

سورة جمعه: آیه ۲

دبیران محترم و اولیای گرامی

قرآن کریم از صدر اسلام تاکنون، محور تمامی علوم و معارف اسلامی بوده است. در طول تاریخ اسلام، هر نوع تعلیم و تربیت از قرآن آغاز شده و در کنار آن ادامه یافته است.

خداوند در دومین آیه از سورة مبارکه جمعه، آن‌گاه که از بعثت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله سخن می‌گوید، برنامه این بعثت و رسالت را در تلاوت آیات الهی، تزکیه مردم، تعلیم قرآن کریم و حکمت الهی خلاصه می‌کند. این آیه آن قدر اهمیت و جامعیت دارد که می‌توان گفت تمامی هدایت الهی، احکام دین و رستگاری در دو جهان، در گرو عمل به آن است. علاقه و انس با قرآن کریم، قرائت و تلاوت مستمر و روزانه آن، درک معنای عبارات و آیات و تلاش برای تزکیه هر چه بیشتر، به منظور فهم بهتر قرآن و عمل به دستورهای خداوند، همه از ضروری‌ترین اهداف آموزش قرآن است.

آموزش قرآن، از دیرباز، در آموزش و پرورش به عنوان یک موضوع آموزشی مورد توجه بوده است، ولی همیشه این آموزش از آنچه سزاوار آخرین کتاب آسمانی است و از لوازم یک برنامه درسی همه جانبه می‌باشد، فاصله داشته است. پس از پیروزی انقلاب اسلامی - بحمدالله - برای احیا و اعتلای این آموزش، تلاش‌های زیادی شده که در چند سال اخیر نیز گسترش و عمق بیشتری یافته است؛ از آن جمله، اهداف آموزش قرآن در دوره‌های مختلف تحصیلی مورد بازنگری قرار گرفته و نسبت به گذشته جامعیت بیشتری پیدا کرده است. همچنین در کنار آموزش قرائت قرآن - که اولین گام در آشنایی و انس با کتاب الهی است - درک معنا و مفهوم آیات قرآن مورد توجه جدی قرار گرفته است.

از این رو، انتظار می‌رود شما عزیزان نیز با جدیت و تلاش لازم، زمینه آموختن، علاقه و انس هر چه بیشتر دانش‌آموزان را با قرآن کریم فراهم آورید.

در این قسمت نکاتی چند درباره محتوای دروس و روش تدریس و ارزشیابی آن، به اختصار تقدیم می‌شود. به منظور ارزشیابی بیشتر به کتاب راهنمای معلم مراجعه کنید.

محتوای دروس، روش تدریس و ارزشیابی آن

کتاب از ۱۲ درس تشکیل شده است. هر درس از صفحات قرآن کریم، جدول معنای کلمات، تمرین ترجمه ترکیب‌ها، عبارات قرآنی، انس با قرآن در خانه تشکیل شده است و طی دو هفته به روش زیر تدریس، تمرین و ارزشیابی می‌شود.

جلسه اول

الف) آموزش قرائت

۱- خواندن در گروه (پیش‌خوانی آیات): برای جلسه اول هر درس دو صفحه از قرآن کریم انتخاب شده است. از دانش‌آموزان می‌خواهید این آیات را به هر مقداری که می‌توانند در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر به آرامی بخوانند برای این فعالیت حدود ۵ دقیقه وقت اختصاص دهید. در حین انجام این فعالیت در کلاس حرکت کنید و بانظارت بر دانش‌آموزان به پرسش‌های احتمالی آنها پاسخ دهید.

۲- استماع قرائت آیات: پخش قرائت آیات درس از لوح فشرده یا نوار صوتی و زمزمه دانش‌آموزان همراه آن. در این قسمت نباید صدای دانش‌آموزان آن قدر بلند باشد که مانع شنیدن قرائت آیات شود.

۳- فردخوانی دانش‌آموزان: پس از استماع، تعدادی از دانش‌آموزان، آیات درس را برای کلاس می‌خوانند. بهتر است این تعداد هرچه بیشتر و هر دانش‌آموز حدود یک سطر بخواند. ایشان را تشویق کنید حتی الامکان شبیه قرائت پخش شده بخوانند. برای این مرحله از تدریس، حدود ۲۵ دقیقه وقت اختصاص دهید.

به این ترتیب، نیمی از وقت هر جلسه (حدود ۴۰ دقیقه) به تدریس و تمرین قرائت اختصاص دارد.

چند تذکر:

۱- در حین انجام هر یک از مراحل فوق، با دقت در خواندن دانش‌آموزان، اشکالات آنها را شناسایی کرده و به روش مناسب تصحیح کنید.

۲- در کتاب‌های آموزش قرآن دوره متوسطه، حروف ناخوانا به صورت معمولی و مشکلی نوشته شده است. دانش‌آموزان در دوره ابتدایی با قواعد حروف ناخوانا آشنا شده‌اند. خلاصه این قواعد در دو درس آمده است. این دروس را با دقت تدریس و تمرین کنید.

۳- تلفظ صحیح حروف خاص عربی که بخش مهمی از صحت قرائت قرآن و نماز است، در دوره متوسطه تدریس می‌شود. بهترین و ساده‌ترین راه یادگیری تلفظ این حروف، شنیدن قرائت قاریان مشهور و الگوگیری از آن است. برای این منظور، تمرین با لوح فشرده توصیه می‌شود. ضمناً روش تلفظ صحیح این حروف به زبان ساده؛ کوتاه و کاربردی نیز توضیح داده شده است.

ب) آموزش مفاهیم (درک معنا)

۱- انجام فعالیت‌ها توسط دانش‌آموزان: ابتدا خود دانش‌آموزان در گروه‌های دو یا سه نفره، هر فعالیت را مطابق آنچه در کتاب آمده انجام می‌دهند.

۲- خواندن برای کلاس و تصحیح: پس از انجام هر فعالیت توسط گروه‌های دانش‌آموزان و قبل از فعالیت بعدی،

همان فعالیت توسط دانش‌آموزان به صورت فردی برای کلاس خوانده، تمرین و تصحیح می‌شود.

به این ترتیب، نیم دیگر وقت هر جلسه به تدریس و تمرین بخش مفاهیم آن جلسه اختصاص دارد.

تذکر مهم: توانایی درک معنای عبارات قرآنی از ترجمه تحت‌اللفظی (کلمه به کلمه توسط خود دانش‌آموزان) آغاز

می‌شود. دبیران محترم ضمن پرهیز کامل از دیکته کردن ترجمه به دانش‌آموزان، باید بر ترجمه تحت‌اللفظی تأکید

داشته و از اصرار بر ترجمه روان خودداری کنند. دانش‌آموزان با توجه به توانایی‌های فردی خود به تدریج به ترجمه

روان و زیبا دست می‌یابند. به این ترتیب، مهم‌ترین و اولین گام اساسی در کسب توانایی فهم قرآن کریم برداشته می‌شود.

برخی از ترجمه‌های زیرنویس در کتاب، تحت‌اللفظی نیست؛ برای دانش‌آموزان توضیح دهید گاهی این حالت ضروری

است، به همین جهت اولاً این موارد، ترجمه شده و ثانیاً یادگیری آنها الزامی نیست.

ج) ارزشیابی

پس از مطالب هر جلسه، مجموعه فعالیت‌هایی به عنوان تکلیف خارج از کلاس و به نام «انس با قرآن در خانه» در نظر

گرفته شده است. دانش‌آموزان باید در خانه فعالیت قرائت آیات را با استفاده از لوح فشرده تمرین کرده و نیز عبارات قرآنی

را خودشان به صورت کلمه به کلمه و با استفاده از آموخته‌های قبلی خود معنا کنند. در پایان هر جلسه، دانش‌آموزان را

به انجام این فعالیت‌ها تشویق کنید. در آغاز جلسه بعد، ضمن بررسی تکلیف «انس با قرآن در خانه» هر دو بخش قرائت و

مفاهیم جلسه قبل پرسش و ارزشیابی می‌شود.

جلسه دوم

برای آموزش قرائت جلسه دوم هر درس، یک صفحه قرآن کریم و همچنین برای آموزش مفاهیم و انس با قرآن در خانه،

فعالیت‌هایی در نظر گرفته شده که به همان روش جلسه اول تدریس، تمرین و ارزشیابی می‌شود.

شناخت قرآن

در پایان هر درس بخشی برای آشنایی بیشتر با قرآن کریم آمده است. این صفحه حاوی مطالب جذابی درباره قرآن کریم

و گاهی نیز شامل داستان‌ها و موضوعات تربیتی درباره آیات آن درس است. دبیر محترم با توجه به شرایط کلاس و میزان

توانایی دانش‌آموزان در دو بخش اصلی آموزش قرآن، یعنی قرائت و مفاهیم، می‌تواند به مطالب این بخش نیز بپردازد. بدیهی

است که این بخش نباید وقت قابل توجهی از کلاس را به خود اختصاص دهد، حتی در صورت تشخیص دبیر محترم،

می‌توان مطالعه آن را به خود دانش‌آموزان واگذار کرد.

ارزشیابی پایانی

علاوه بر ارزشیابی‌های مستمر که در هر جلسه به عمل می‌آید، مطابق آیین‌نامه‌های مربوط، در طی سال در دو نوبت از همه

دروس و از جمله درس قرآن ارزشیابی پایانی به عمل می‌آید. در هر دو نوبت، نیمی از نمره به قرائت (شفاهی) و نیم دیگر به

مفاهیم (کتابی) اختصاص دارد.

سخنی با دانش آموزان عزیز

دانش آموزان عزیز، ورود شما را به دوره متوسطه خوشامد می گویم. در دوره ابتدایی درس های مختلفی داشتید و آموزش قرآن را نیز از کلاس اول آغاز کردید. امیدواریم از امسال درس قرآن برای شما جذاب تر باشد؛ زیرا آموزش درک معنای آیات قرآن که از سال های آخر دوره ابتدایی به آرامی آغاز شده بود، اینک به طور جدی در آموزش قرآن گنجانده شده است. اگر کتاب خود را ورق بزنید خواهید دید که دارای مطالب گوناگون و جالبی است. ما سعی کرده ایم مطالب کتاب به نحوی باشد که شما در کلاس فعال باشید تا بیشتر مطالب هر درس را در کلاس بیاموزید. هر درس در دو جلسه تدریس می شود. در هر درس، فعالیت های مربوط به خانه را نیز به خوبی تمرین کنید تا زمینه انس و ارتباط شما با قرآن کریم هر چه بیشتر فراهم شود و نیز در مطالب آموخته شده مهارت و توانایی کافی به دست آورید.

هر درس این کتاب از بخش های مختلفی تشکیل شده که توضیح مختصر هر یک به شرح زیر است.

۱- قرائت آیات: اولین بخش هر درس، قرائت آیات است. در این بخش سعی بر آن است که با تمرین قرائت آیات، توانایی و مهارت شما در قرائت قرآن بیشتر شود تا بتوانید قرآن را صحیح تر، روان تر و زیباتر بخوانید. لوح فشرده (DVD) شامل متن قرآن کریم و قرائت آیات نیز در اختیار شما قرار دارد تا با شنیدن آن، از صوت زیبای قرآن لذت ببرید و بر مهارت خود در قرائت قرآن بیفزایید.

۲- درک معنا: شاید شما همیشه با خود می گفتید: آیا روزی می رسد که علاوه بر قرائت صحیح آیات قرآن، معنای آن را نیز بفهمم تا با سخنان خدا بیشتر آشنا شوم؟ ما می خواهیم به شما بگوییم که: آری، اکنون چنین روزی فرارسیده است!

زیرا از امسال در درس قرآن و درس عربی، گام هایی را برمی دارید که شما را به آرزویتان نزدیک می کند. بنابراین، سعی کنید با دقت و علاقه، بخش «درک معنا» را به کمک هم کلاسی خود و همچنین تمرین «انس با قرآن در خانه» را به خوبی انجام دهید و به توضیحات دبیر محترم قرآن نیز توجه کنید تا به تدریج بر مهارت خود در فهم معنای کلمات و عبارات قرآنی بیفزایید.

۳- آشنایی با قرآن و قرآن دوستان: مسلمانان، از زمان پیامبر(ص) تاکنون همیشه به قرآن عشق و علاقه خاصی داشته اند و هر کسی سعی کرده به شکلی در قالب شعر، هنر، نوشتن کتاب های لغت، تفسیر و ... این علاقه را نشان دهد. ما سعی کرده ایم در این بخش از کتاب، برای شما مطالب گوناگون و جالبی که نشان دهنده عظمت قرآن و علاقه مسلمانان و حتی غیرمسلمانان به قرآن است، تهیه کنیم.

از خدای بزرگ، برای شما توفیق بیشتر در انس با قرآن کریم آرزو داریم.

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره به آرامی بکند و بگوید. دقت کنید در موارد اتصال کلمات، حرکات قبل از حروف ناخوانا را به ساکن یا تشدید بعد از آنها وصل کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّتِّلِكَ ءَايَةُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ① أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا
 أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ ءَامَنُوا
 أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ ② قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا
 لَسِحْرٌ مُبِينٌ ③ إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مَنْ
 شَفِيعٌ إِلَّا مَنْ بَعْدَ إِذْنِهِ ④ ذَلِكَُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ
 أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ⑤ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا
 إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ ⑥ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ
 وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ⑦ هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ
 ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ
 وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ
 لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ⑧ إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ
 اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ ⑨

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ﴿٧﴾ أُولَٰئِكَ
 مَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرَىٰ مِنْ
 تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٩﴾ دَعَوْهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ
 اللَّهُمَّ وَتَحِيَّاتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ۖ وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ
 لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾ وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ
 اسْتَعْجَلَهُمْ بِالْخَيْرِ لَفُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجْلُهُمْ فَنَذَرُ الَّذِينَ
 لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ
 الضُّرُّ دَعَا لِحَبِيْبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا
 عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرِّ مَسَّهُ ۚ كَذَٰلِكَ
 زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونِ
 مِنْ قَبْلِكَ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا
 لِيُؤْمِنُوا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ
 خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

آموزش مفاهیم

دانش آموزان عزیز!

همیشه در این فکر بوده‌ایم که چه خوب است وقتی قرآن می‌خوانیم معنای سخن خدا را بفهمیم. همان‌طور که می‌دانید این آموزش ارزشمند را در دوره ابتدایی آغاز کردیم و با انجام فعالیت «کار در کلاس» در هر درس از کتاب آموزش قرآن پایه چهارم به بعد، گام کوچکی در این راه برداشتیم.

یکی از مهم‌ترین اهداف آموزش قرآن در دوره متوسطه کسب توانایی درک معنای عبارات و آیات ساده و پرکاربرد قرآن کریم است.

در هر درس با انجام فعالیت‌های آموزش مفاهیم، گامی دیگر در این سیر نورانی برمی‌داریم.

آیا می‌دانید هیچ زبانی در دنیا به اندازه زبان فارسی به زبان عربی نزدیک نیست. از این‌رو، هرچند زبان ما زبان عربی نیست، اما بسیاری از کلمات مانند «اللَّهُ، نور، کتاب و ...» بین این دو زبان زنده و زیبای جهان، مشترک است. این ویژگی به ما کمک می‌کند تا بتوانیم به سرعت و به سادگی معنای بسیاری از عبارات و آیات قرآن کریم را درک کنیم.

اینک با استفاده از آموخته‌های قبلی خود در دوره ابتدایی، از میان کلمات داده شده، معنای هر کلمه آشنا را یافته و مقابل آن بنویسید. این کار را ابتدا به تنهایی انجام دهید و سپس معنای هر کلمه را با هم گروه خود مقایسه کنید.

معنای هر کلمه را یافته و مقابل آن بنویسید.

خدا (خداوند، خدای یکتا)، نشانه‌ها، بخشنده، آسمان‌ها، ماه، به، او، روشنایی، خورشید، روز، جز، شب، زمین، کسی که، گروه، کتاب، آفرید، درستی، نام، مهربان.

۱- بِ:	۲- اِسْم : اسم، ...	۳- اَللّٰه : الله، ...
۴- اَلرَّحْمٰن :	۵- رَحِيْم :	۶- اٰيٰت : آیات، ...
۷- كِتَاب : قرآن، ...	۸- هُوَ :	۹- اَلَّذِي :
۱۰- شَمْس :	۱۱- قَمَر :	۱۲- نور : نور، ...
۱۳- خَلَقَ : خلق کرد، ...	۱۴- اِلَّا : مگر، ...	۱۵- لَيْل :
۱۶- نَهَار :	۱۷- سَمَوات :	۱۸- اَرْض :
۱۹- قَوْم : قوم، ...	۲۰- حَقَّ : حق، ...	

تصحیح و تمرین : از هر گروه، یکی از اعضا یک سطر از کلمات آشنا را همراه با معنای آن بخواند تا اگر گروهی در تشخیص معنا اشتباه کرده است، آن را تصحیح کند.

با استفاده از کلمات معنا شده و به کمک هم گروه خود، ترکیب‌های زیر را معنا کنید و سپس هر ترکیب و معنای

آن را یک گروه، برای کلاس بخواند تا در صورت نیاز تصحیح شود.

۱- بِسْمِ اللّٰهِ	۲- الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ	۳- اٰيٰتُ الْكِتٰبِ
... ..	ی ...	... ..
۴- هُوَ الَّذِي	۵- اَلَّيْلِ وَ النَّهَارِ	۶- فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ
... است که	و ...	در ... و ...

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۰۸ تا ۲۱۳ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات و آیات سوره یونس را کامل کنید.

۱- اَلرُّتِّلَ تِلْكَ ءَايَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

الف لام را؛ این ... .. حکمت آمیز است.

۲- هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَ الْقَمَرَ نُورًا...

... .. است که قرار داد ... .. را فروزان و ... .. را تابان

۳- ... ما خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ ﴿٥﴾

خلق نکرد ... .. اینها را ... .. به ... ..

۴- إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

قطعاً درآمد و شد ... .. و ... ..

۵- وَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

و آنچه ... .. در ... .. و ... ..

۶- لَا يَتَّبِعُ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ ﴿٦﴾

قطعاً ... .. است برای ... .. که تقوا دارند.

ج- از صفحه ۲۱۲ قرآن کریم حداقل دو ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

د- درباره این دو پیام زیبا از صفحه ۲۱۳ قرآن کریم بیندیشید و نظر خود را برای دوستانتان بیان کنید.

پیام قرآنی

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ

پس بنگر که چگونه است عاقبت ظالمان!

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ

قطعاً خداوند داناست به آنچه (مردم) انجام می دهند.

حروف ناخوانا

در دوره ابتدایی با حروف ناخوانا آشنا شده ایم. این حروف در آیات قرآن کریم و نیز در متون فارسی به کار می روند. در کتاب های آموزش قرآن دوره ابتدایی، این حروف به رنگ آبی نوشته شده است و قواعد آن را نیز آموخته اید و آنها را می شناسید.

در دوره متوسطه، در کتاب های آموزش قرآن، این حروف به رنگ مشکی و معمولی نوشته می شود. گرچه شما با قواعد این حروف آشنا هستید، ولی ممکن است پس از مشکی شدن، در برخی موارد اشتباه پیش آید. از این رو، در این درس و درس بعد، قواعد حروف ناخوانا به طور خلاصه یادآوری می شود. خوب است بدانید که مهم ترین حروف ناخوانا حروفی هستند که هنگام وصل دو کلمه خوانده نمی شوند. در این حالت باید حرکت قبل از این حروف، به تشدید یا حرف ساکن بعدشان، وصل شود. اکنون این عبارات قرآنی را با دقت در حروف ناخوانا و اتصال کلمات بخوانید :

۱- أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ ءَامَنُوا

۲- تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

۳- وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ

۴- وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتَعْجَلَهُمْ بِالْخَيْرِ

۵- لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ ۚ وَاسْرُوا
 النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ۚ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ
 لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّا
 وَعَدَ اللَّهِ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ هُوَ يُحْيِي ۖ وَيُمِيتُ
 وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ
 رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ
 ﴿٥٧﴾ قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ
 مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ
 فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلٰلًا قُلْ ؕ اللَّهُ اذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ
 تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾ وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
 يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ
 لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾ وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْءَانٍ
 وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ
 فِيهِ ۚ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
 السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾

آموزش مفاهیم

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

فعالیت اول

وَعْدَه ، بیشتر ، قطعاً ، لیکن ، رحمت ، هدایت ، ای ، مردم

معنا	کلمه	ردیف
آنها، شان	هُم	۸
...	يَا أَيُّهَا	۹
...	ناس	۱۰
از، از سوی	من	۱۱
شما، تان	كُم	۱۲
...	هُدًى، هُدًى	۱۳
... ، لطف	رَحْمَةً	۱۴

معنا	کلمه	ردیف
...	إِنَّ	۱
برای	لِ	۲
آنچه	ما	۳
در	فی	۴
...	وَعْد	۵
... ، ولی	لِکِنَّ	۶
...	أَكْثَر	۷

این ترکیب‌ها را مانند نمونه کامل و معنا کنید.

فعالیت دوم

اللَّهُ ← لِلَّهِ : برای خدا
 الْمُؤْمِنِينَ ← لِلْمُؤْمِنِينَ : ...
 النَّاسِ ← : ...

نکته: هرگاه حرف «لِ» به اسمی که دارای «آل» است اضافه شود، الف اول آن اسم حذف می‌شود.

این ترکیب‌ها را معنا کنید.

فعالیت سوم

- ۱- مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ
  - ۲- وَعَدَ اللّٰهُ
  - ۳- اَكْثَرَهُمْ
  - ۴- يَا أَيُّهَا النَّاسُ
  - ۵- مَوْعِظَةً مِّن رَّبِّكُمْ
  - ۶- هُدًى وَ رَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ
- ... و ... است.
- موعظه و پندی ...

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۱۴ تا ۲۱۹ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه آیه ۴۴ و آیه ۵۵ سوره یونس را کامل کنید.

۱- إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا

... .. ظلم نمی کند به ... هیچ مقدار؛

۲- وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾

و ... .. (به) خودشان ظلم می کنند.

۳- أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ

آگاه باشید ... .. ست ... .. و ... است.

۴- أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ

... .. است؛

۵- وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

و ... .. نمی دانند.

ج- از صفحه ۲۱۸ قرآن کریم حداقل دو ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۲-

۱-

د- درباره این دو پیام زیبا از صفحه ۲۱۶ قرآن کریم بیندیشید و نظر خود را برای دوستانتان بیان کنید.

چه خوب است آنها را حفظ کنید.

پیام قرآنی

هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

او شنوای داناست.

إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا

واقعاً همه عزت و سربلندی برای خداست.

آداب تلاوت قرآن

برای خواندن قرآن باید آدابی را رعایت کنیم تا از خواندن قرآن بیشترین بهره را ببریم. به برخی از این آداب توجه کنید.

آداب ظاهری تلاوت قرآن

آداب باطنی تلاوت قرآن کریم

- ۱- وضو می گیریم.
- ۲- هنگام قرائت، در مقابل قرآن مؤدب می نشینیم.
- ۳- در صورت امکان هنگام تلاوت قرآن به سوی قبله می نشینیم.
- ۴- در شروع تلاوت با عبارت «اعوذ بالله من الشیطان الرجیم» از شر شیطان به خدا پناه ببریم و با گفتن «بسم الله الرحمن الرحیم» قرائت را آغاز می کنیم.
- ۵- بهتر است، قرآن را قدری بلند بخوانیم.
- ۶- سعی می کنیم قرآن را با صوت زیبا بخوانیم.
- ۷- سعی می کنیم قرآن را با ترتیل و شمرده بخوانیم.
- ۱- با نیت «قربه الى الله» و کسب رضای خدا قرآن می خوانیم.
- ۲- سعی می کنیم هنگام قرائت به معنای آیات نیز توجه کنیم.
- ۳- در مقابل سخنان خدا خاضع و خاشع می باشیم.
- ۴- سعی می کنیم در معنای آیات قرآن اندیشه و تدبر کنیم.
- ۵- به هنگام تلاوت، قلب ما متوجه خدا و آیات او باشد.
- ۶- با خواندن آیاتی که مؤمنان را به بهشت بشارت می دهد، نسبت به انجام کارهای خوب و پیروی از دستورات الهی، توجه بیشتری پیدا می کنیم.
- ۷- با خواندن آیاتی که درباره عذاب الهی هشدار داده است نسبت به دوری از گناهان توجه بیشتری پیدا می کنیم.

وَإِنْ يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ
بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ^ج يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ^ج
وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ
الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ^ن فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ^ن وَمَنْ
ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا^ن وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾ وَاتَّبِعْ مَا
يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ^ج وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾

سُورَةُ هُودٍ
آيَاتُهَا ١٢٣

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الرَّكِبُ أَحْكَمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ﴿١﴾
الَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ^ج إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ﴿٢﴾ وَإِنْ اسْتَغْفِرُوا
رَبَّكُمْ ثُمَّ تَوَبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ
كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ^ن وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ
كَبِيرٍ ﴿٣﴾ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤﴾ إِلَّا إِلَهُهُم
يَتَنُونَ صُدُورُهُمْ لَيْسَتْ خُفُوفًا مِنْهُ^ج الْآحِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ
يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ^ن إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ
 مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦﴾ وَهُوَ الَّذِي
 خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ
 عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتَ
 إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
 إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾ وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ
 إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ ۚ أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ
 مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨﴾
 وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ
 لَيَكْفُرُ ۚ كَفُورٌ ﴿٩﴾ وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضِرَاءٍ مَسْتَهْ
 لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي ۚ إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ﴿١٠﴾ إِلَّا
 الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ
 وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١١﴾ فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ
 بِهِ صَدْرُكَ ۚ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
 مَلَكٌ ۚ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

همه ، توانا ، پروردگار ، بگو ، چیز

معنا	کلمه	ردیف	معنا	کلمه	ردیف
او، شش، آن	هـ	۷	...	قُلْ	۱
بر	عَلَى	۸	به سوی، به	إِلَى	۲
آن، شش، او	ها	۹	آمد برای، آمد	جَاءَ	۳
هر، ...	كُلِّ	۱۰	...	رَبِّ	۴
...	شَیْءٍ	۱۱	پس، و	فَ	۵
...	قَدِير	۱۲	قطعاً	قَدْ	۶

فعالیت دوم

این ترکیب ها را معنا کنید.

۲- قَدْ جَاءَكُمْ :

۴- إِلَى اللَّهِ :

۱- قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ :

۳- مِنْ رَبِّكُمْ :

۵- عَلَى كُلِّ شَيْءٍ :

فعالیت سوم

این ترکیب ها را مانند نمونه کامل و معنا کنید.

هـ : عَلَيْهِ :	هـ : إِلَيْهِ :	هـ : إِلَيْهِ :	هـ : إِلَيْهِ :
بر او ، بر آن	به سوی او، به سویش	به سوی او، به سویش	به سوی او، به سویش
هم : ... :	ها : ... :	ها : ... :	ها : ... :
...	...	...	...
کُم : ... :	کُم : ... :	کُم : ... :	کُم : ... :
...	...	...	...

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۲۰ تا ۲۲۵ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیات و عبارات قرآنی را کامل کنید.

۱- قُلْ يَٰٓأَيُّهَا النَّاسُ

... ..

قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ

قطعاً ... برای ... .. ؛

۲- إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ

... .. است بازگشت ... ؛

۳- وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

سوره هود

و... .. است.

ج- از صفحه ۲۲۳ قرآن کریم حداقل دو ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۲-

۱-

د- ترجمه این دو پیام زیبای قرآنی را کامل کرده، درباره آنها بیندیشید و نظر خود را برای دوستانتان بیان کنید.

خوب است آنها را حفظ کنید.

پیام قرآنی

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

هود: ۴

و... .. است.

وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

یونس: ۱۰۷

و... بسیار آمرزنده ... است.

خلاصه حروف ناخوانا (والی)

(و) واو ناخوانا

- ۱- بعد از ضمه، مانند : اُولَئِكَ اُولُواْ اَرْحَامِ
- ۲- زیر همزه، مانند : يُؤْخَذُ يُؤَيَّدُ فُؤَادُ يَذَرُوكُمْ
- ۳- زیر الف کوچک، مانند : حَيَوَةٌ زَكُوَّةٌ صَلَوَتِكَ

(ا) الف ناخوانا

- ۱- بعد از فتحه، مانند : اَنَا ثَمُودَا هَذَا الَّذِي وَاَصْبِرْ
- ۲- بعد از تنوین، مانند : عَيْنًا قَوْلًا غَفُورًا
- ۳- بعد از واو آخر کلمه، مانند : ءَامَنُوا كَفَرُوا كَانُوا
- ۴- الف وصل در اول کلمه، مانند : خَيْرُ الْحَاكِمِينَ فَمَنِ اهْتَدَى بِالْقِسْطِ

(ل) لام ناخوانا قبل از تشدید مانند : اَلرِّجَالُ لِلنَّاسِ بِالصَّالِحِينَ

(ی) یاء ناخوانا

- ۱- بعد از کسره، مانند : فِيْ اِخْتِلَافٍ ذِي الطَّوْلِ
- ۲- بعد از فتحه، مانند : عَلَى الْاَرْضِ اِلَى السَّمَاءِ
- ۳- بعد از تنوین، مانند : هُدًى ضَحًى مُسَمًى مُصَلًى
- ۴- زیر همزه، مانند : هَيَّئْ قُرِئْ شَاطِئْ يُبْدِئْ
- ۵- زیر الف کوچک، مانند : اَغْنِیْ يَنْهَیْ اُخْرَیْ هَوًیْ

قَالَ يَنْوُحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِ
 مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ
 ٤٦ قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ
 وَلَا أَتَعْفَرُ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٤٧ قِيلَ يَنْوُحُ
 اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ
 وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ٤٨ تِلْكَ
 مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ
 وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ٤٩
 وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ
 إِلَهِ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ٥٠ يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ
 عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجَرْتُ إِلَّا عَلَىٰ الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ
 ٥١ وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ
 عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا
 مُجْرِمِينَ ٥٢ قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ
 بِتَارِكِي آلِ الْهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ٥٣

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

عبادت کنید ، گفت ، برادر ، خدا ، پاداش

معنا	کلمه	ردیف
من، مَ	ی	۵
...	أَعْبُدُوا	۶
...	أَجْر	۷
اندیشه نمی کنید	لَا تَعْقِلُونَ	۸

معنا	کلمه	ردیف
...	أَخ، أَخُو، أَخَا، أَخِي	۱
...	قَالَ	۲
ای	يَا	۳
...، معبود	إِلَه	۴

فعالیت دوم

این ترکیب ها را معنا کنید.

۱- وَ إِلَىٰ عَادٍ

و ... (قوم) ...

۳- اِلٰهُكُمْ

... ی ...

۵- قَالَ يَلْقَوْمٍۚ

...: ... ..

۲- اَخَاهُمْ هُوْدًا

... (حضرت) هود

۴- اُعْبُدُوا اللّٰهَ

... ی ... را

۶- اَفَلَا تَعْقِلُونَ

پس آیا ... ..

۱- يَلْقَوْمٍ = یا قوم = یا قومی؛ گاهی به جای ضمیر «ی»، کسره می آید؛ مانند: قَوْم = قومی؛ قوم من؛ رَبِّ رَبِّي: پروردگار من

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۲۶ تا ۲۳۱ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات فوق آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن

بنویسید.

۱- اِنِّیْ تَوَكَّلْتُ عَلَی اللّٰهِ رَبِّیْ وَرَبِّکُمْ

... .. توکل کردم ... .. و ... .. هود، آیه ...

۲- وَ اِلٰی ثَمُوْدَ اَآخَاهُمْ صٰلِحًا

و (فرستادیم) ... .. را، هود، آیه ...

۳- قَالَ یَقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

... : ... .. را

عَلِیْهِ تَوَكَّلْتُ وَ اِلَیْهِ اُنِیْبُ

... .. توکل کردم و ... .. روی می آورم. هود، آیه ...

ج- از صفحه ۲۲۹ قرآن کریم حداقل دو ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۲-

۱-

د- درباره این پیام زیبا از صفحه ۲۳۱ قرآن کریم بیندیشید و خوب است آن را با توجه به معنا حفظ کرده، در

آغاز هر کاری آن را با خود زمزمه کنید.

پیام قرآنی

هود: ۸۸

وَمَا تَوْفِیْقِیْ اِلَّا بِاللّٰهِ

موفقیت من (در همه کارها) جز به یاری خدا نیست.

کنعان، پسر نوح

با بدان کم نشین که صحبت بد
آفتابی بدین بزرگی را
گرچه پاکی، تو را پلید کند
لکه‌ای ابر، ناپدید کند

سنایی غزنوی

ساخت کشتی توسط حضرت نوح به پایان رسیده بود که نشانه‌های عذاب الهی آشکار شد.
حضرت نوح و پیروانش سوار بر کشتی شده بودند. باران چون سیل از آسمان می‌بارید و از دل زمین نیز آب بیرون می‌زد. کم‌کم زمین به دریایی بزرگ تبدیل شد و کشتی بر روی آب شناور گشت.
حضرت نوح چهار پسر داشت. سه تن از آنان ایمان آورده و بر کشتی سوار شده بودند، اما چهارمین پسرش که کنعان نام داشت ایمان نیاورده بود. پدر نگران فرزند بود. در آخرین لحظات، حضرت نوح فرزندش کنعان را که به دنبال راه نجاتی می‌گشت، صدا زد و گفت :
«کنعان! پسر من! همراه ما سوار کشتی شو و با کافران مباش». اما کنعان خندید و گفت : «من به بالای کوهی پناه می‌برم که مرا از غرق شدن در امان نگاه می‌دارد».
پدر در پاسخ گفت : امروز هیچ چیزی نمی‌تواند از اجرای فرمان خداوند جلوگیری کند، مگر اینکه کسی ایمان بیاورد و خداوند به او رحم کند.
در این هنگام موج بلندی از آب، بین پدر و پسر فاصله انداخت و کنعان نیز همراه دیگر کافران غرق شد.

پسر نوح با بدان بنشست
سگ اصحاب کهف روزی چند
خاندان نُبُوْتش گم شد
بی‌نیکان گرفت و مردم شد

سعدی

آیا می‌توانید بگویید چرا کنعان دعوت حضرت نوح را نادیده گرفت و ایمان نیاورد؟

قرآن را صحیح تر و زیباتر بخوانیم

دانش آموزان عزیز، بیشتر حروف عربی، مانند حروف فارسی تلفظ می شود، ولی برخی از این حروف، تلفظ خاص عربی دارند؛ یعنی تلفظ آنها با فارسی فرق دارد. اینک که در روخوانی قرآن مهارت لازم را کسب کرده اید، چه خوب است برای توانایی قرائت صحیح و زیبای قرآن، به تدریج با نحوه صحیح تلفظ حروف خاص عربی نیز آشنا شویم تا به این ترتیب، هم قرآن کریم و هم نماز را که برترین عبادت است، با قرائت صحیح و زیبا بخوانیم.

به مثال های زیر توجه کنید که چگونه جابه جا تلفظ کردن حروف، معنای کلمات را تغییر می دهد.

عَمِین (نابینایان)	أَمِین (امانت دار)
صَعِید (خاک)	سَعِید (سعادتمند)
زَلَّ (لغزید)	ذَلَّ (خوار شد)
ظَلَّ (ماندگار شد)	ضَلَّ (گمراه شد)

امسال با تلفظ صحیح حروف خاص عربی آشنا می شوید. سعی کنید هنگام پخش قرائت آیات به چگونگی تلفظ حرف مورد نظر در آن درس خوب دقت کنید تا با تقلید و الگوگیری از آن، شما نیز بتوانید این گونه حروف را صحیح و زیبا تلفظ کنید.

خوب است بدانید که پیامبر اکرم (ص) در حدیثی فرموده اند که قرآن را به حالت عربی آن بیاموزید.

تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ بِعَرَبِيَّتِهِ

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا
يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ ۚ وَإِنَّا لَمُوفُونَهُمْ نَصِيحُهُمْ غَيْرَ
مَنْقُوصٍ ﴿١٠٩﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ ۚ
وَلَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَفِي
شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾ وَإِنَّ كُلًّا لَمَّا لِيُوفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ
إِنَّهُمْ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾ فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ
مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾ وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى
الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ
وَزُلْفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبَنَّ السَّيِّئَاتِ ۚ ذَلِكَ ذِكْرِي
لِلذَّاكِرِينَ ﴿١١٤﴾ وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ
﴿١١٥﴾ فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ
عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ ۚ
وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١١٦﴾
وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٧﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ
 ۱۱۸ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ
 لَا مَلَانَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۱۱۹ وَكَلَّا نَقْصُ
 عَلَيْكَ مِن أَنبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ
 الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ۱۲۰ وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 اْعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَمِلُونَ ۱۲۱ وَانظُرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ
 ۱۲۲ وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ
 فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۱۲۳

سُورَةُ يُوسُفَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّطَّلَكَ ءَايَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۱ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا
 عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۲ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ
 بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَٰذَا الْقُرْآنَ وَإِن كُنتَ مِن قَبْلِهِ
 لَمِنَ الْغَافِلِينَ ۳ إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ
 أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ۴

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

توکل کن ، انجام می دهید ، نازل کردیم ، کار ، نهان ، عبادت کن

معنا	کلمه	ردیف
از	عَنْ	۶
عمل می کنید، ...	تَعْمَلُونَ	۷
ما، مان	نا	۸
فرو فرستادیم، ...	أَنْزَلْنَا	۹
تا، امید است	لَعَلَّ	۱۰

معنا	کلمه	ردیف
غیب، ...	غَيْبٌ	۱
...، فرمان	أَمْرٌ	۲
...	أَعْبُدُ	۳
...	تَوَكَّلْ	۴
تو، ت	كَ	۵

فعالیت دوم

این ترکیب ها را معنا کنید.

۲- غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ :

۱- لِلَّهِ (لِ + الله) :

۴- تَوَكَّلْ عَلَيْهِ :

۳- فَاعْبُدْهُ (فَ + أَعْبُدُ + هُ) :

۶- إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ :

۵- عَمَّا تَعْمَلُونَ :

۸- لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ :

۷- قُرْآنًا عَرَبِيًّا :

۲- إِنَّ + نا ← إِنْنَا، إِنَّا : قطعاً ما

۱- عَمَّا = عَنْ + ما : از آنچه

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۳۲ تا ۲۳۷ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیات قرآن کریم را کامل کنید.

۱- وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ

و... است ... و ...

۲- وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ

و... باز گردانده می شود همه ... ها؛

۳- فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ

پس ... را و ...

سوره هود

۴- وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

و نیست ... غافل ...

سوره یوسف

۵- إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

... را ... ، ...

ج- از صفحه ۲۳۷ قرآن کریم حداقل دو ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۲-

۱-

د- از صفحه ۲۳۴ یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی که در دوره ابتدایی نیز آن را آموخته اید، انتخاب کنید، درباره

آن بیندیشید و نظر خود را برای دوستانتان بیان کنید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾ يَصْحَابِي السِّجْنِ ءَأَرَابُ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءً سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَءَابَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾ يَصْحَابِي السِّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبُّهُ خَمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾ وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسَاهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعُ عِجَافٍ وَ سَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَ أَفْتُونِي فِي رُءْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

استماع و فردخوانی

تلفظ (ح):

با شنیدن دقیق به قرائت آیات، متوجه می شوید که «ح» مقداری غلیظ و از ته گلو تلفظ می شود. اینک کلمات دارای این حرف را در آیات درس، درست و زیبا تلفظ کنید.

قراءة نماز

با توجه به ضرورت صحت قرائت، عبارات نماز را با دقت بخوانید و سعی کنید حروف خاص عربی را صحیح تلفظ کنید.

إِسْتِغَاثَهُ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

سوره حمد (فاتحه)

إِسْتِغْفَارُهُ

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

ذکر برخاستن

يَحْوِلُ اللَّهُ وَقَوَّتِهِ أَقَوْمٌ وَأَقْعُدُ

دعای قنوت

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً

وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

تسبیحات اربعه

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

تَشَهُدُ

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ،

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

سلام

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

وَلَا الضَّالِّينَ

سوره توحيد (اخلاص)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

اللَّهُ الصَّمَدُ

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

ذکر رکوع

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ

ذکر بعد از رکوع

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ

ذکر سجده

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

یک ، شکر نمی کنند ، پدران

معنا	کلمه	ردیف
...	لَا يَشْكُرُونَ	۵
یا، آبا	أُم	۶
یگانه، ...	وَاحِد	۷

معنا	کلمه	ردیف
دین، آیین	مِلَّة	۱
...، جمع آب	ءَابَاء	۲
این، آن	ذَلِكَ	۳
لطف و رحمت	فَضْل	۴

فعالیت دوم

این ترکیب ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۱- مِلَّةَ ءَابَاءِی ۲- ذَلِکَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ

... .. است،

۳- عَلَیْنَا وَعَلَى النَّاسِ ۴- أَكْثَرُ النَّاسِ

... .. و ... ..

۵- اللّٰهُ الْوَاحِدُ

... ..

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۳۸ تا ۲۴۳ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات فوق آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن بنویسید.

۱- وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ

و پیروی کردم ... (یعنی) حضرت ... و ... و ...

مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ

سزاوار نیست که ما هیچ چیزی را شریک خدا قرار دهیم:

ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ

... .. و ... است

یوسف، آیه ...

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

و ... ..

یوسف، آیه ...

۲- وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

و از بین نمی‌بریم ... نیکوکاران را.

یوسف، آیه ...

۳- وَلَا جَزَاءُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

و قطعاً ... .. بهتراست ... کسانی که ایمان آوردند و تقوا داشتند.

ج- از صفحه ۲۴۲ قرآن کریم حداقل دو ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۲-

۱-

د- از صفحه ۲۴۳ یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی که در دوره ابتدایی نیز آن را آموخته‌اید، انتخاب کنید. می‌دانید که

معمولاً آن را در چه زمانی می‌خوانیم. خوب است آن را با توجه به معنا به خاطر بسپارید و در زمان مناسب بخوانید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

مسابقات قرآن

فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ

بقره: ۱۴۸

در کارهای خوب از یکدیگر سبقت بگیرید.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی حافظان و قاریان کشورمان توانسته‌اند در مسابقات جهانی حفظ، قرائت و درک مفاهیم قرآن، بیش از ۴۵ رتبهٔ اول تا سوم جهان را به‌دست آورند. این مسابقات همه‌ساله در کشورهای ایران، سوریه، عربستان، مالزی، هندوستان و... برگزار می‌شود. خوب است بدانید هر سال مرحلهٔ اول مسابقات قرآن دانش‌آموزی در مدارس انجام می‌شود و دانش‌آموزانی که در این مسابقات امتیاز بیشتری می‌آورند، به مراحل بالاتر راه می‌یابند. شما هم اگر علاقه‌مند باشید می‌توانید با شرکت در این مسابقات، مراحل آن را به ترتیب زیر، پشت سر بگذارید. اگر به شرکت در این مسابقات علاقه‌مند هستید، از همین امروز تصمیم بگیرید از نوارهای آموزش قرائت و کتاب قرآن خود با دقت بیشتری استفاده کنید و با راهنمایی دبیر قرآن و اولیای مدرسه، برای این کار آماده شوید.

مراحل مسابقات قرآن دانش‌آموزی

کشور

استان

منطقه یا شهرستان

مدرسه

يَبْنَیْ اَذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ یُوسُفَ وَ اَخِیْهِ وَلَا تَاِیَسُوا
مِنْ رَّوْحِ اللّٰهِ اِنَّهٗ لَا یَاِیْسُ مِنْ رَّوْحِ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ
الْکٰفِرُوْنَ ﴿۸۷﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَیْهِ قَالُوْا یٰاَيُّهَا الْعَزِیْزُ
مَسَّنَا وَ اَهْلَنَّا الضُّرَّ وَ جِئْنَا بِبِضَاعٍ مُّزْجَلَةٍ فَاَوْفِ لَنَا
الْکَیْلَ وَ تَصَدَّق عَلَیْنَا اِنَّ اللّٰهَ یَجْزِی الْمُتَصَدِّقِیْنَ ﴿۸۸﴾
قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُ بِیُوسُفَ وَ اَخِیْهِ اِذْ اَنْتُمْ جَاهِلُوْنَ
﴿۸۹﴾ قَالُوْا اَءَنْتَ یُوسُفُ قَالَ اَنَا یُوسُفُ وَ هٰذَا
اَخِیْ قَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَیْنَا اِنَّهٗ مِنْ یَّتَقٍ وَ یَصْبِرْ فَاِنَّ
اللّٰهَ لَا یُضِیْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِیْنَ ﴿۹۰﴾ قَالُوْا تَاللّٰهِ لَقَدْ
ءَاثَرَكَ اللّٰهُ عَلَیْنَا وَ اِنْ کُنَّا لَخٰطِئِیْنَ ﴿۹۱﴾ قَالَ
لَا تَثْرِیْبَ عَلَیْکُمْ الْیَوْمَ یَغْفِرُ اللّٰهُ لَکُمْ وَ هُوَ اَرْحَمُ
الرَّحِیْمِیْنَ ﴿۹۲﴾ اَذْهَبُوا بِقَمِیصِیْ هٰذَا فَالْقُوْهُ عَلٰی وَجْهِ
اَبِیْ یٰتِ بَصِیْرًا وَ اَتُوْنِیْ بِاَهْلِکُمْ اَجْمَعِیْنَ ﴿۹۳﴾ وَلَمَّا
فَصَلَّتِ الْعِیْرُ قَالَ اَبُوْهُمُ اِنِّیْ لَا جِدُ رِیْحَ یُوسُفَ لَوْلَا اَنْ
تُفَنِّدُوْنِ ﴿۹۴﴾ قَالُوْا تَاللّٰهِ اِنَّکَ لَفِیْ ضَلٰلٍکَ الْقَدِیْمِ ﴿۹۵﴾

فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا ۖ قَالَ
 أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا
 يَا بَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٩٧﴾ قَالَ سَوْفَ
 أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا
 عَلَى يُوسُفَ ءَاوَىٰ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ
 اللَّهُ ءَامِنِينَ ﴿٩٩﴾ وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا ۖ
 وَقَالَ يَا بَاتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُءُوسِي مِنْ قَبْلُ ۖ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي
 حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ
 مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي ۚ إِنَّ
 رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٠﴾ رَبِّ
 قَدْ ءَاتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۖ فَاطِرَ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ تَوَفَّنِي
 مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ
 نُوحِيهِ إِلَيْكَ ۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ
 يَمْكُرُونَ ﴿١٠٢﴾ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

این، تو، نیکوکار، شما، بسیار آمرزنده، گفتند، آیا، گناهان، نادان

معنا	کلمه	ردیف
...	مُحْسِن	۶
...	غَفُور	۷
...	قالوا	۸
قطعاً	لَ	۹

معنا	کلمه	ردیف
...	أَ، هَل	۱
...	أَنْتُمْ	۲
...، بی خرد	جاهل	۳
...	أَنْتَ	۴
...	هَذَا	۵

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها را معنا کنید.

۱- یُوسُفَ وَآخِيهِ : با ... و ...

۲- أَيْنَ لَكَ لَانَتْ يَوْسُفُ : ..... همان ... هستی؟

۳- هَذَا آخِي : ... من است. ۴- أَجَرَ الْمُحْسِنِينَ :

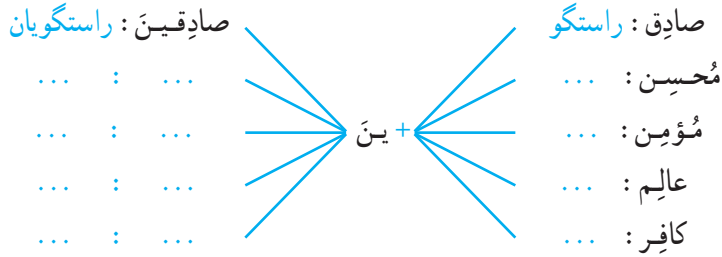
۵- قالوا يا أبانا : ۶- هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ :

۱- در جمله‌هایی که «إِنَّ» به کار می‌رود، معمولاً حرف «لَ» نیز برای تأکید بیشتر می‌آید؛ اما نیازی به ترجمه آن نیست.

۲- همان‌طور که می‌دانید «أَب» یعنی پدر، این کلمه نیز مانند «أَخ» به صورت‌های «أَبُو، أَبَا، أَبِي» نیز به کار می‌رود و به همان معنای «پدر» است (أَبانا = آبا + نا : پدر ما).

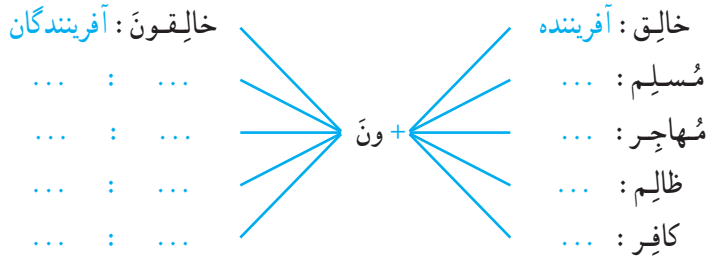
فعالیت سوم

این ترکیب‌ها را مانند نمونه کامل و ترجمه کنید.

فعالیت چهارم

این ترکیب‌ها را مانند نمونه کامل و ترجمه کنید.

این قاعده ساده و پرکاربرد را با استفاده از دو فعالیت فوق کامل کرده و به خاطر بسپارید.

هرگاه به آخر کلمه‌ای «... یا ...» اضافه شود، آن کلمه به صورت ... معنا می‌شود.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۴۴ تا ۲۴۹ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیات و عبارات قرآنی را کامل کنید.

۱- قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾

... : ... دانستید چه کردید با ... و ... هنگامی که ... بودید؟! ...

۲- قَالُوا أَيْنَ نَكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ

... : ... همان ... هستی؟

قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي ...

... : من ... هستم و ... من است.

... فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

... از بین نمی برد ... را.

ج- از صفحه ۲۴۸ سه اسم که با «ون» یا «ین» جمع بسته شده است، نوشته و معنا کنید.

۱- ۳-

۲-

۱-

د- از صفحه ۲۴۶ یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی انتخاب کنید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

سُورَةُ الزَّاهِرِيَّاتِ ٥٢ آيَاتُهَا

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

دل‌ها ، سخت ، تاریکی‌ها ، بی‌ایمان

معنا	کلمه	ردیف
راه	صِراط	۵
عزتمند، شکست ناپذیر	عَزِيز	۶
وای بر	وَيْل	۷
...	شَدِيد	۸

معنا	کلمه	ردیف
قلب‌ها، ...	قُلُوب	۱
...	ظُلُمَات	۲
کافر، ...	كَافِر	۳
اجازه	إِذْن	۴

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- إِلَيْكَ :

۱- كَتَبَ أَنْزَلْنَاهُ :

۴- إِلَى النُّورِ :

۳- مِنَ الظُّلُمَاتِ :

۶- مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ :

۵- وَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ :

۱- از آنجا که کلمه «وَيْل» را «وای بر» معنا می‌کنیم، دیگر نیازی نیست حرف «لِ» معنا شود.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۵۰ تا ۲۵۵ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات فوق آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را در مقابل آن بنویسید.

۱- قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ
رعد، آیه ...

... : ... است و ... مقتدر است.

۲- أَلَا يَذْكُرُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ
رعد، آیه ...

بدانید (فقط) بایاد ... آرام می گیرد ...

۳- أَلَمْ يَكُتَبْ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ

الف لام را، ... سی که ... را ... تا خارج کنی ... را ...

إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ
ابراهیم، آیه ...

... به ... به سوی ... (خداوند) ... ستوده

ج- از صفحات ۲۵۱ و ۲۵۳ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۱- ۲- ۳-

د- از صفحه ۲۵۰ تا ۲۵۲ یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی انتخاب کنید. می توانید از تمرین های قبل نیز استفاده

کنید. پیام انتخاب شده خود را با توجه به معنای آن حفظ کنید، درباره آن بیندیشید و نظر خود را در کلاس برای دوستان خود بیان کنید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

خواندن روزانه قرآن کریم

فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ

مُرْسِل: ۲۰

تا آنجا که می توانید قرآن بخوانید.

در طول سال هایی که من در خدمت امام خمینی (ره) بودم همواره می دیدم که امام توجه خاصی به قرآن داشتند، یک بخش از توجه ایشان مربوط به قرائت قرآن بود. ایشان یکی از وظایف خود را، مانند نمازهای واجب روزانه، قرائت قرآن قرار داده بودند و همیشه این کار را انجام می دادند که گاهی به پنج نوبت نیز می رسید و این توجه و سعی ایشان باعث شده بود که در هر ماه سه بار قرآن را ختم کنند. در خانه هم مرتب به فرزندان سفارش می کردند که قرآن را فراموش نکنند و استمرار بر خواندن روزانه قرآن کریم داشته باشند. گاهی وارد اتاق می شدم، می دیدم ایشان هنگام قرائت توقف می کردند و به افرادی که خدمت ایشان بودند نکات لطیفی را از قرآن با زبان ساده بیان می کردند.

آیت الله محمدرضا توسلی^۱

۱- مرحوم آیت الله توسلی از شاگردان و یاران صدیق و نزدیک حضرت امام خمینی رحمه الله علیه بودند.

تُوتِي أَكْلَهَا كُلَّ حِينٍ يَأْذِنُ رَبُّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ
لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾ وَمِثْلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ
كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ
﴿٢٦﴾ يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ ۚ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ
﴿٢٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَآحَلُّوا
قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ
﴿٢٩﴾ وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ۚ قُلْ تَمَتَّعُوا
فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾ قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا
يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ وَلَا خِلَالٍ ﴿٣١﴾ اللَّهُ الَّذِي
خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ
بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ
فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ﴿٣٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُمُ
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٣﴾

وَأَتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾
 قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾ رَبِّ إِنِّي أَضَلَلْتُ كَثِيرًا مِنْ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٦﴾
 رَبَّنَا إِنِّي أَصَكْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾
 رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٣٨﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾
 رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٠﴾ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهُ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾

استماع و فرخوانی

تلفظ «ع»: با شنیدن دقیق قرائت آیات، متوجه می‌شوید که «ع» نیز مقداری غلیظ و از ته گلو تلفظ می‌شود. اینک کلمات دارای این حرف را در آیات درس و نیز در عبارات نماز (صفحه ۳۵) درست و زیبا تلفظ کنید.

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

دعا، نماز، آسمان، باایمان، پدر و مادرم، روز، می‌دانی،
سپاس و ستایش، شنوا

معنا	کلمه	ردیف
فرزند، نسل	ذُرِّيَّة	۶
درخواست	دُعَاء	۷
...	يَوْم	۸
...	وَالِدَيَّ	۹
مؤمن، ...	مُؤْمِن	۱۰

معنا	کلمه	ردیف
...	سَمَاء	۱
...	حَمْد	۲
...	سَمِيع	۳
برپاکننده	مُقِيم	۴
...	صَلَاة	۵

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- سَمِيعُ الدُّعَاءِ :

۴- لِوَالِدَيَّ :

۶- مِنْ ذُرِّيَّتِي :

۱- الْحَمْدُ لِلَّهِ :

۳- مُقِيمُ الصَّلَاةِ :

۵- لِلْمُؤْمِنِينَ :

۷- فِي السَّمَاءِ :

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۵۶ تا ۲۶۱ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی از سورة ابراهيم را کامل کنید.

۱- الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ

... است ... بخشید به ... در کهنسالی ... و ... را؛

۲- إِنْ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾

... است.

۳- رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي

... قرار بده مرا ... و نیز ... مرا؛

۴- رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءَ ﴿٤٠﴾

... و بپذیر ... را

۵- رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

... بیمارزمرا و ... و ... را ... که برپا می شود حساب (روز قیامت).

ج- از صفحه ۲۵۸ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- در صفحه ۲۶۰ قرآن کریم، حضرت ابراهیم(ع) از خدا می خواهد که او و پدر و مادرش را بیمارزد، این

آیه را همراه با ترجمه بنویسید و سعی کنید آنها را حفظ کرده و با توجه به معنا در قنوت نمازهای خود بخوانید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

۲- رَبَّنَا = یا رَبَّنَا : ای پروردگار ما، پروردگارا!

۱- رَبِّي = رَبِّي (یا رَبِّي) : ای پروردگار من، پروردگارا!

۳- دُعَاءٍ = دُعائی : دعای من

خواندن در گروه
هنگام شنیدن و خواندن آیات درس به تلفظ صحیح حرف «ع» دقت کنید.

قَالَ يَابَلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ
لَمْ أَكُنْ لَأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ
﴿٣٣﴾ قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٤﴾ وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ
إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾ قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾
قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٧﴾ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾
قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ ﴿٤٠﴾ قَالَ هَذَا
صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ
إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ
﴿٤٣﴾ لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٤﴾ إِنَّ
الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾ أُدْخِلُوها بِسَلَامٍ آمِنِينَ ﴿٤٦﴾
وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ
﴿٤٧﴾ لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٨﴾
﴿٤٩﴾ نَبِّئْ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾ وَأَنَّ عَذَابِي
هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾ وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٥١﴾

قرآن کامل ۳۶۴

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بیاورید.

بندگان ، افراد با تقوا ، چشمه ها ، بهشت ها ، کيفر

معنا	کلمه	ردیف
...، جمع عین	عُیُون	۴
عذاب، ...	عَذَاب	۵
دردناک	أَلِیم	۶

معنا	کلمه	ردیف
...، جمع عباد	عِبَاد	۱
...	مُتَّقِینَ	۲
...، جمع جَنَّة	جَنَّات	۳

این ترکیب ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- اِنَّ الْمُتَّقِینَ ۱:

۱- اِنَّ عِبَادِی :

۴- الْعَذَابُ الْاَلِیمُ :

۳- فِی جَنَّاتٍ وَعُیُونٍ :

جدول زیر را مانند نمونه، کامل کنید.

معنا	جمع	معنا	مفرد
بهشت ها، باغ ها	جَنَّات	بهشت، باغ	جَنَّة
... ، ...	...	نشانه، آیه	آیة
...	...	میوه	ثَمَرَة
...	...	زن مؤمن	مُؤْمِنَة

نتیجه می گیریم : معمولاً کلماتی که آخر آنها «...» است، پس از حذف «...» و اضافه کردن «...» جمع بسته می شوند.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۶۲ تا ۲۶۷ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات فوق آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن

بنویسید.

حجر؛ آیه...

۱- إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ

... .. و ... سارها هستند.

حجر؛ آیه...

۲- أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ

داخل ... شوید با سلامتی و امنیت.

نحل؛ آیه...

۳- خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ

... .. و ... را ...

ج- از صفحه ۲۶۳ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- در صفحه ۲۶۴ قرآن کریم، خداوند به پیامبر می فرماید : به بندگان من خبر بده که من بسیار آمرزنده و مهربان هستم. این پیام زیبا و نویدبخش خداوند را پیدا کرده و همراه با ترجمه بنویسید. آن را به خاطر بسپارید تا همیشه به رحمت بی پایان خدا امیدوار باشید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

بهار دل‌ها

وَنُزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ

و از قرآن آنچه شفا و رحمت است برای مؤمنان نازل می‌کنیم.

اسراء، ۸۲

حضرت علی علیه السلام می‌فرماید :

تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ رَبِيعُ الْقُلُوبِ

قرآن را یاد بگیرید؛ زیرا که آن بهار دل‌هاست؛

وَاسْتَشْفُوا بِنُورِهِ فَإِنَّهُ شِفَاءُ الصُّدُورِ

و از نور آن شفا بخواهید؛ زیرا درمان دل‌هاست؛

وَاحْسِنُوا تِلَاوَتَهُ فَإِنَّهُ أَنْفَعُ الْقَصَصِ

و آن را نیکو تلاوت کنید که سودمندترین سرگذشت‌هاست.

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِالْغِيَةِ ۚ الْأَشْقِ
الْأَنْفُسِ ۚ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَعُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٧﴾ وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ
وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾
وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ
شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾ يُنْبِتُ لَكُمْ
بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ
الشَّمَرَاتِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾
وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ وَالنُّجُومُ
مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ
﴿١٢﴾ وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ۚ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣﴾ وَهُوَ الَّذِي
سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا
مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاحِرَ فِيهِ
وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾

استماع و فردخوانی

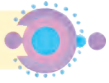
تلفظ «ع» و «ق»

ته گلو تلفظ می شود. اینک کلمات دارای این دو حرف را در آیات درس و نیز در عبارات نماز (صفحه ۳۵) درست و زیبا تلفظ کنید.

وَالْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَانْهَرًا وَسُبُلًا
لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾ وَعَلَّمَتِ بِالنِّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ
﴿١٦﴾ أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾ وَإِن
تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨﴾
وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ
مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾ أَمْوَاتٌ
غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢١﴾ إِلَهُكُمُ إِلَهُ
وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُم مُّنْكَرَةٌ وَهُمْ
مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾ لَّا جَرَمَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا
يُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُم مَّاذَا
أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾ لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُم
كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ
عِلْمٍ أَلَسَاءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٢٥﴾ قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فَاتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ
مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

فعالیت اول

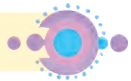
جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

فکر می کنند ، زیتون ، درختان خرما ، ستارگان ، میوه ها ، کشت ،
تعقل و اندیشه می کنند

معنا	کلمه	ردیف
جمع نَمَرَة، ...	ثَمَرَات	۵
...	يَتَفَكَّرُونَ	۶
جمع نَجْم، ...	نُجُوم	۷
...	يَعْقِلُونَ	۸

معنا	کلمه	ردیف
زراعت، ...	زَرْع	۱
...	زَيْتُون	۲
جمع نَخْل، ...	نَخِيل	۳
جمع عَنَب، درختان انگور	أَعْنَاب	۴

فعالیت دوم

این ترکیب ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ :

۱- وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ :

۴- لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ :

۳- إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً :

۵- لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ :

۱- هرگاه پس از یک اسم مانند «قَوْم» یک فعل مانند «يَتَفَكَّرُونَ» بیاید معمولاً در ترجمه، بین آن دو از حرف ربط «که» استفاده می کنیم (برای گروهی که فکر می کنند).

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۶۸ تا ۲۷۳ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه آیات ۱۱ تا ۱۲ سوره نحل را کامل کنید.

۱- يُنَبِّئُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ

می‌رویند ... با آب باران، ... و ... و ... و ... را

۲- وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ

و ... ؛

۳- إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

... است، ...

۴- وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

و در خدمت شما قرار داد ... و ... و ... را

۵- وَالنَّجْمُ مُسَخَّرٌ بِأَمْرِیْ

و ... رام ... هستند؛

۶- إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

... است ... ؛

ج- از صفحه ۲۷۳ قرآن کریم، حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۲-

۱-

۳-

د- از صفحه ۲۶۹ قرآن کریم، یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی درباره نعمت‌های خدا بی‌شمار است،

جست‌وجو کنید. در دوره ابتدایی نیز با این پیام آشنا شده‌اید. آیا می‌توانید عبارت دیگری را نیز به عنوان پیام

انتخاب کنید؟

پیام قرآنی

پیام قرآنی درباره نعمت‌های خدا:

ترجمه:

پیام دوم:

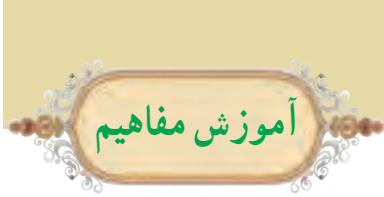
ترجمه:

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبْنَا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾ وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٦٨﴾ ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمُرِ لَكُمْ لَا يَعْلَمُ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾ وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادَى رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٧١﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٢﴾

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

زنبور عسل ، کوه‌ها ، درخت ، وحی کرد ، درمان ، خانه‌ها

معنا	کلمه	ردیف
...	شَجَر، شَجَرَة	۵
گوناگون	مُخْتَلِف	۶
جمع لون، رنگ‌ها	ألوان	۷
...	شِفَاء	۸

معنا	کلمه	ردیف
...	أَوْحَى	۱
...	نَحْل	۲
جمع جَبَل، ...	جِبَال	۳
جمع بَيْت، ...	بُيُوت	۴

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۱- أَوْحَى رَبُّكَ : ۲- إِلَى النَّحْلِ :

۳- مِنَ الْجِبَالِ : ۴- مِنَ الشَّجَرِ :

۵- مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ : ... است ... ۶- فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ : ..... است^۱.

۱- همان‌طور که تاکنون آموخته‌اید گاهی لازم است در پایان ترجمه یک عبارت قرآنی از فعل‌هایی مانند «است، هستم، هستی، بود، بودید، بودند و ...» استفاده کرد. از آنجا که شما با زبان فارسی آشنا هستید، به راحتی می‌توانید فعل مناسب این‌گونه جمله‌ها را تشخیص دهید.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۷۴ تا ۲۷۹ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات فوق آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط به هر یک را

مقابل آن بنویسید.

نحل، آیه ...

۱- وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

و ... است ... و ...

نحل، آیه ...

۲- إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

... ..

نحل، آیه ...

۳- وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا

و ... قرار داد ... محل سکونت و آرامش.

نحل، آیه ...

۴- إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ

... امر می کند به ... و ...

ج- از صفحه ۲۷۷ یا ۲۷۸ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- در صفحه ۲۷۸ قرآن کریم آیه ای که به ما می آموزد قبل از خواندن قرآن «أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ» بگوئیم، آمده است، این آیه را یافته، همراه با ترجمه آن بنویسید. سعی کنید همیشه هنگام خواندن قرآن این ادب قرائت را رعایت کنید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

روشنکر راه زندگانی

اعجاز نبوت است قرآن
خیر دو جهان برای انسان
فرمود پیغمبر: ای مسلمان!
قرآن همه عمر با دل اوست
قرآن که پیام آسمانی است
آیات هدایت است قرآن
حاصل شود از عمل به قرآن
هر کس که کند عمل به قرآن
گلزار بهشت منزل اوست
روشنکر راه زندگانی است

حسین چاکلیا (حسان)

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السَّوْءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا
مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ
(۱۱۹) إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ (۱۲۰) شَاكِرًا لِنِعْمَةِ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ (۱۲۱) وَءَاتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ
الصَّالِحِينَ (۱۲۲) ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ (۱۲۳) إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى
الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا
كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ (۱۲۴) أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ
وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ
هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ
(۱۲۵) وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عَوَّبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ
صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ (۱۲۶) وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا
بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ
(۱۲۷) إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ (۱۲۸)

آیاتها

سُورَةُ الْاِسْرَاءِ

۱۱۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾ وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ
هُدًى لِبَنِي إِسْرَءِيلَ أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا ﴿٢﴾
ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ﴿٣﴾
وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ
مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوقًا كَبِيرًا ﴿٤﴾ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا
عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولَى بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ
وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا ﴿٥﴾ ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ
وَأَمَدَدْنَكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ﴿٦﴾
إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَ
وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ
كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا ﴿٧﴾

استماع و فردخوانی

تلفظ «ث» : با شنیدن دقیق قرائت آیات، متوجه می شوید که «ث» نون زبانی تلفظ می شود و زبان بین دندان ها قرار می گیرد. اینک کلمات دارای این حرف را در آیات درس درست و زیبا تلفظ کنید.

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

عمل می کنند ، بشارت و مژده می دهد ، ایمان می آورند ،
کسانی که ، کارهای خوب ، هدایت می کند ، بزرگ ، آخرت

ردیف	کلمه	معنا
۱	يَهْدِي	...
۲	الَّذِينَ	...
۳	يَعْمَلُونَ	انجام می دهند، ...
۴	صَالِحَات	...
۵	أَنَّ	که، اینکه، قطعاً
۶	كَبِيرَ، كَبِيرَةً	...
۷	يُؤْمِنُونَ	...
۸	ءَاخِرَةً	...، قیامت

فعالیت دوم

این ترکیب ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۱- إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ :

۲- الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ :

۳- أَجْرًا كَبِيرًا :

۴- لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ :

۵- عَذَابًا أَلِيمًا :

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۸۰ تا ۲۸۵ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیات قرآنی از سورة اسراء را کامل کنید.

۱- إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ

..... به چیزی که آن چیز درست‌ترین و ماندگارترین است.

۲- وَ يُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ

و بشارت می‌دهد به .....

إِنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا

.....

۳- وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ

.....

۴- أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

آماده کردیم .....

ج- از صفحه ۲۸۱ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۱-

۲-

۳-

د- از صفحه ۲۸۴ قرآن کریم حداقل یک پیام زیبا و کوتاه درباره پدر و مادر یافته و همراه با معنای آن بنویسید.

این پیام را به‌خاطر بسپارید و سعی کنید به این پیام الهی عمل کنید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا
وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خِلْفَكَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٧٦﴾ سُنَّةَ مَنْ قَدْ
أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾ أَقِمِ
الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ
قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ
نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴿٧٩﴾ وَقُلْ رَبِّ
ادْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ
لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا ﴿٨٠﴾ وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ
إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴿٨١﴾ وَنَزَّلْنَا مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ
وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾ وَإِذَا
أَنعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ
يَئُوسًا ﴿٨٣﴾ قُلْ كُلُّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ فَرِيقُكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ
أَهْدَىٰ سَبِيلًا ﴿٨٤﴾ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي
وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾ وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ
بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ﴿٨٦﴾

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

روشن ، بگو ، ستمگران ، دشمن ، پوچ و بیهوده

معنا	کلمه	ردیف
ظالمان، ...	ظَالِمِينَ	۴
...	عَدُوَّ	۵
آشکار، ...	مُبِين	۶

معنا	کلمه	ردیف
...	قُلْ	۱
باطل، ...	بَاطِل	۲
بود، است	كَانَ	۳

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ :

۱- قُلْ جَاءَ الْحَقُّ :

۴- كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا :

۳- إِنَّ فَضْلَهُ :

۶- عَدُوًّا مُّبِينًا :

۵- إِنَّ الشَّيْطَانَ :

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۸۶ تا ۲۹۱ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات فوق آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن بنویسید.

۱- إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا
..... دشمنی آشکار. **إسراء، آیه ...**

۲- إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ
..... (ای شیطان) ... هیچ تسلطی. **إسراء، آیه ...**

۳- إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا
..... (خدا) ... **إسراء، آیه ...**

۴- إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا
..... (ای پیامبر) ... (و بسیار). **إسراء، آیه ...**

ج- از صفحه ۲۹۱ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۱- ۲- ۳-

د- از صفحه ۲۹۰ قرآن کریم یک پیام قرآنی کوتاه و زیبا درباره پیروزی حق بر باطل یافته و آن را همراه با ترجمه بنویسید. آیا خاطره ای درباره این پیام دارید یا از دیگران شنیده اید؟ آن را برای دوستانتان در کلاس تعریف کنید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

طوفانی در دریا، طوفانی در دل

مسلمانان مکه را فتح کردند و پیامبر اکرم (ص) همه مردم این شهر، به جز چند نفر را، مورد بخشش قرار داد. عکرمه یکی از آن چند نفر بود؛ زیرا دین خدا و پیامبر را مسخره کرده و مسلمانان را بسیار آزار داده بود. از این رو، پس از فتح مکه، از این شهر فرار کرد و راه کوه و بیابان در پیش گرفت. او از ترس جانش شب‌ها راه می‌رفت و روزها پنهان می‌شد و همواره در فکر این بود که چگونه می‌تواند از دست مسلمانان جان سالم به‌در برد.

روزی به کنار دریا رسید. سوار بر کشتی شد و با خود گفت: بالأخره نجات پیدا کردم، چون کشتی به وسط دریا رسید شب شده بود و تاریکی همه جا را فرا گرفته بود. ابر و باد و دریا به هم پیچیدند. ستارگان ناپدید شدند و رعد و برقی ترسناک در گرفت. کشتی در دل موج‌ها از این سو به آن سو می‌رفت. مسافران از ترس فریاد می‌زدند و کمک می‌طلبیدند. سرانجام یکی از آنان گفت: «ای مردم، بیاید در این دل شب، بت‌ها را رها کنیم و دست به دامان لطف «خدا» بزنیم که از آن خدایان ساختگی و بت‌ها کاری ساخته نیست».

همزمان با طوفان دریا، در قلب عکرمه نیز آشوب و طوفانی به‌پا شد. او هم از گذشته خویش نادم و پشیمان گشت. در این حال گفت: «خدایا، من با تو عهد و پیمان می‌بندم که اگر مرا از این طوفان نجات دهی، به سراغ محمد بروم و به آیین او ایمان آورم؛ چرا که او بسیار مهربان و کریم است.» آن شب، سرانجام خدا به سرنشینان کشتی رحم کرد و عکرمه نیز نجات یافت. خدمت پیامبر اسلام آمد، اظهار پشیمانی کرد و مسلمان شد. پیامبر نیز با مهربانی او را پذیرفت و از گناهانش درگذشت. در این هنگام آیه زیر نازل شد^۱:

وَ إِذَا غَشِيَهمْ مَوْجٌ كَالظُّلُلِ
دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ

و چون (دریا طوفانی شود و) موج‌های بلند همچون ابرها

آنها (مردم) را فراگیرد، در آن حال خدا را با اخلاص می‌خوانند.

لقمان: ۳۲

عکرمه بعدها در صف لشکریان اسلام قرار گرفت و در یکی از جنگ‌ها به شهادت رسید.

و بِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٥﴾
وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَاهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مَكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ﴿١٠٦﴾
قُلْ ءَامِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى
عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا ﴿١٠٧﴾ وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ
وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١٠٨﴾ وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ
خُشوعًا ﴿١٠٩﴾ قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ
الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ
بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٠﴾ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا ﴿١١١﴾

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ
آيَاتُهَا ۱۱۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا
﴿١﴾ قَيِّمًا لِيُنْذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِمَّنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ
الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ﴿٢﴾ مَكْثِينَ
فِيهِ أَبَدًا ﴿٣﴾ وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ﴿٤﴾

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِإِبَائِهِمْ كَبِرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ
 مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنَّ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ﴿٥﴾ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ
 عَلَىٰ آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ﴿٦﴾ إِنَّا
 جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا
 ﴿٧﴾ وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ﴿٨﴾ أَمْ حَسِبْتَ
 أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ﴿٩﴾
 إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ
 رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ﴿١٠﴾ فَضَرْبْنَا عَلَىٰ آذَانِهِمْ فِي
 الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ﴿١١﴾ ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ
 أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا ﴿١٢﴾ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ
 إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾ وَرَبَطْنَا
 عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 لَنْ نَدْعُوَ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا ﴿١٤﴾ هَؤُلَاءِ
 قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمُ
 بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾

استماع و فردخوانی

تلمظ «ص»: با شنیدن دقیق قرائت آیات، متوجه می‌شوید که «ص» مانند «س» ولی درست تلفظ می‌شود.
 اینک کلمات دارای این حرف را در آیات درس و نیز عبارات نماز (صفحه ۳۵) درست و زیبا تلفظ کنید.

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

غار ، مُهِيتَا كن ، نازل كرد ، بهتر ، زينت

معنا	کلمه	ردیف
وقتی که، هنگامی که	إِذْ	۵
...	كَهْفٍ	۶
بیخس به، بده به	أَتِ	۷
نزد	لَدُنْ	۸

معنا	کلمه	ردیف
...، فرفرستاد	أَنْزَلَ	۱
قرار دادیم	جَعَلْنَا	۲
...، زیبای	زِينَةَ	۳
...، بهترین	أَحْسَنَ	۴

این ترکیب ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ :

۴- مَا عَلَى الْأَرْضِ :

۶- إِلَى الْكَهْفِ :

۸- ءَاتِنَا مِنْ لَدُنْكَ :

۱- الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي :

۳- إِنَّا جَعَلْنَا :

۵- زِينَةً لَهَا :

۷- فَقَالُوا رَبَّنَا :

۱- همان طور که می دانی دو ضمیر « ه » و « ها » به معنای « او ، آن ، شس » است، با دقت در معنای عبارات، به راحتی می توان حدس زد که بهتر است در ترجمه، کدام یک از این معناها را به کار برد.

۲- ما : آنچه

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هرروز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۹۲ تا ۲۹۷ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیات سورة كهف را كامل كنيد.

۱- الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ﴿١﴾

.....، و در آن هيچ گونه نادرستی و ناراستی قرار نداد.

۲- إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا

.....

۳- لِنَبْلُوهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴿٧﴾

تا بيازماييم ... را كه کدام يك از ... ، ... عمل را دارند.

۴- إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ

... پناه گرفتند جوانان ... ؛

۵- فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ... ﴿١٠﴾

.....:.....

ج- از صفحه ۲۹۶ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- از صفحه ۲۹۴ قرآن کریم یک پیام کوتاه و زیبای قرآنی انتخاب کنید.

پیام قرآنی

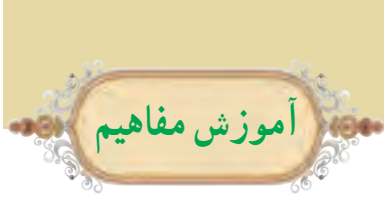
متن:

ترجمه:

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَةُ الصَّالِحَةُ خَيْرٌ
 عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٦﴾ وَيَوْمَ نُسِيرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ
 بَارِزَةً وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾ وَعُرِضُوا عَلَى
 رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ
 أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿٤٨﴾ وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ
 مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يُوَيْلَتَنَا مَا لِ هَذَا الْكِتَابِ
 لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا
 حَاضِرًا وَلَا يَظِلُّمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٩﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا
 لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ
 أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ
 بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾ مَا أَشْهَدْتُهُمْ خَلْقَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتُ مَتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا
 ﴿٥١﴾ وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ
 فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ﴿٥٢﴾ وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ
 النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

گفتیم ، کوچک ، سجده کردند ، عمل کردند ، ظلم نمی کند

معنا	کلمه	ردیف
... ، ستم نمی کند	لَا يَظْلِمُ	۵
کسی، یکتا، یگانه	أَحَدٌ	۶
...	قُلْنَا	۷
...	سَجَدُوا	۸

معنا	کلمه	ردیف
می گویند	يَقُولُونَ	۱
...	صَغِيرَةً	۲
یافتند	وَجَدُوا	۳
... ، انجام دادند	عَمِلُوا	۴

فعالیت دوم

این ترکیب ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

- ۱- وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا :
- ۲- لَا يَظْلِمُ رَبُّكَ :
- ۳- وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ :
- ۴- فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ :
- ۵- هَذَا الصِّكِّبُ :
- ۶- خَلَقَكَ :

- ۱- همان طور که می دانید حرف «لِ» به معنای «برای» است؛ اما هرگاه این حرف بعد از فعل های «قَالَ، قَالُوا، قُلْ، يَقُولُونَ و...» بیاید در فارسی «به» معنا می شود و نه «برای»؛ مانند : و قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ : و گفت موسی به قومش.
- ۲- کتاب به معنای مکتوب و نوشته است و گاهی در قرآن به معنای کارنامه عمل انسان در روز قیامت به کار رفته است.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۹۸ تا ۳۰۳ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات فوق آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن بنویسید.

کَهِف، آیه ...

۱- أَكْفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ

... کافر شدی ... خاك؟! ...

کَهِف، آیه ...

۲- لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

... هیچ توان و قدرتی ... از ...

۳- وَيَقُولُونَ يُوَلِّتُنَا مَالِ هَذَا الصِّكْرِ

و ... ای وای بر ما چیست ...

لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا

جا نمانده است هیچ چیز ... و ... جز آن که به حساب آمده است آن،

وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا

و .....

کَهِف، آیه ...

وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا

و ... به هیچ ...

ج- از صفحه ۳۰۰ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- از صفحه ۲۹۸ یک پیام کوتاه و زیبای قرآنی را که بیان می کند همه قدرت ها و نیروها از خداوند سرچشمه

می گیرد، انتخاب کنید. این پیام پر معنا را حفظ کنید. به نظر شما خوب است در چه زمان هایی این پیام را به خاطر

بیاوریم و با خود زمزمه کنیم؟

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

نماز در اتاق ژنرال

تمام شده باشد. به گوشه‌ای از اتاق ژنرال رفتم و روزنامه‌ای را که در آنجا بود برداشتم و روی زمین پهن کردم. مُهرم را از جیبم درآوردم و مشغول خواندن نماز شدم. در حال خواندن نماز بودم که ژنرال وارد اتاق شد. با خود گفتم: چه کنم؟ نمازم را ادامه دهم و یا آن را قطع کنم؟ بالاخره تصمیم گرفتم نماز را ادامه دهم، چون هر چه خدا بخواهد همان خواهد شد.

نماز را تمام کردم و در حالی که بر روی صندلی می‌نشستم از ژنرال به خاطر اینکه معطل شده بود، عذرخواهی کردم. ژنرال، پس از چند لحظه سکوت، از من پرسید: چه می‌کردی؟ گفتم: عبادت می‌کردم. گفت: بیشتر توضیح بده.

گفتم: دین اسلام به ما مسلمانان دستور می‌دهد که در ساعت‌های خاصی از شبانه‌روز، با خداوند مناجات کنیم و نام این عبادت، نماز است. زمان آن عبادت فرا رسیده بود. من از نبودن شما در اتاق استفاده کردم و نمازم را خواندم. ژنرال نگاه عمیقی به من کرد و گفت: پس این گزارش‌هایی که در پرونده‌ات نوشته‌اند به دلیل همین کارهایت بوده است! گفتم: شاید!

نمی‌دانم خداوند به خاطر این نماز چه اثری در دل او گذاشت که قلم خودنویسش را برداشت و گواهینامه‌ی خلبانی مرا امضا کرد.

آن روز به اولین جای خلوتی که رسیدم به پاس این نعمت بزرگی که خداوند به من داده بود، دو رکعت نماز شکر خواندم.

دوره‌ی خلبانی من در آمریکا تمام شده بود و بهترین نمرات را در امتحانات پروازی به‌دست آورده بودم، ولی به خاطر گزارش‌هایی که در پرونده‌ام وجود داشت، گواهینامه‌ی خلبانی برایم صادر نمی‌شد. سرانجام روزی به دفتر رئیس دانشگاه، که یک ژنرال آمریکایی بود، احضار شدم. به اتاقش رفتم و احترام گذاشتم. او از من خواست که بنشینم. پرونده‌ام در مقابل او روی میز بود. ژنرال آخرین فردی بود که باید نسبت به قبول و یا رد شدنم در خلبانی نظر می‌داد. او پرسش‌هایی کرد که من پاسخ دادم. از سؤال‌های ژنرال برمی‌آمد که نظر خوبی نسبت به من ندارد.

ناگهان در اتاق به صدا درآمد و منشی ژنرال وارد شد و پس از احترام از او خواست تا برای کار مهمی از اتاق خارج شود. با رفتن ژنرال من مدتی در اتاق تنها ماندم، به ساعت نگاه کردم؛ وقت نماز ظهر بود. با خود گفتم ای کاش در اینجا نبودم و می‌توانستم نمازم را در اول وقت بخوانم. انتظارم برای آمدن ژنرال طولانی شد. اندیشیدم که هیچ کاری مهم‌تر از نماز نیست. با خود گفتم خوب است نمازم را همین جا بخوانم تا پیش از آمدن ژنرال خواندن نمازم

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ

از میان مؤمنان مردانی هستند که به آنچه با خدا عهد بستند صادقانه وفا کردند؛

فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَ مَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا

برخی از آنان به شهادت رسیدند و برخی از آنها در انتظارند و هرگز عقیده‌ی خود را تغییر ندادند.

احزاب: ۲۳

شجاعت‌های بسیاری نشان داد و با هوایمای جنگی خود بسیاری از هوایمهای دشمن را سرنگون کرد.

این رزمنده‌ی دلیر سرانجام در روز عید قربان سال ۱۳۶۶ به شهادت رسید و از خود حماسه‌ای جاوید باقی گذاشت.

خاطره‌ای که خواندید از سرلشگر شهید خلبان عباس بابایی، یکی از شجاع‌ترین خلبانان نیروی هوایی بود. او دوره‌ی خلبانی را پیش از پیروزی انقلاب اسلامی در آمریکا به پایان رساند. شهید بابایی در سال‌های دفاع مقدس، از خود

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءُ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ﴿٩٨﴾ وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ﴿٩٩﴾ وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ﴿١٠٠﴾ الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ﴿١٠١﴾ أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿١٠٢﴾ قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ﴿١٠٣﴾ الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يُحْسِبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَزَنًا ﴿١٠٥﴾ ذَلِكَ جَزَاءُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُولًا ﴿١٠٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٧﴾ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حَوْلًا ﴿١٠٨﴾ قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١١٠﴾

آياتها

سُورَةُ مَرْيَمَ

۹۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كَهَيْعَصَ ۝۱ ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ۝۲
 إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا ۝۳ قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ
 مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ
 شَقِيًّا ۝۴ وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَأَى وَكَانَتْ
 امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ۝۵ يَرِثُنِي وَيَرِثْ
 مِنْ عَالِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ۝۶ يَزَكَرِيَّا
 إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا
 ۝۷ قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتْ امْرَأَتِي
 عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ۝۸ قَالَ كَذَلِكَ
 قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَى هَيْئٍ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ
 وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ۝۹ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ۝۱۰ قَالَ آيَتُكَ
 أَنْ تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ۝۱۱ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ
 مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ۝۱۲

قرآن کامل ۲۰۵

استماع و فردخوانی

اینک کلمات دارای این حرف را در آیات درس و عبارات نماز (صفحه ۳۵) درست و زیبا تلفظ کنید.
تلفظ (ط): با شنیدن دقیق قرائت آیات، متوجه می شوید که «ط» مانند «ت» ولی درست تلفظ می شود.

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

انسان ، کار ، پرستش ، وحی می شود ، ملاقات

معنا	کلمه	ردیف
خوب، شایسته	صَالِح	۵
عبادت، ...	عِبَادَة	۶
بشر، ...	بَشَر	۷
فقط	إِنَّمَا، اَنَّمَا	۸

معنا	کلمه	ردیف
من	أَنَا	۱
...	يُوحَى	۲
... دیدار	لِقَاء	۳
عمل، ...	عَمَل	۴

فعالیت دوم

با دقت در محل درست و نادرست ترجمه کلمه «إِنَّمَا» ترکیبها و عبارات قرآنی زیر را به شکل صحیح ترجمه کنید.

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ : ترجمه نادرست : فقط ولی شما خداست

ترجمه درست : ولی شما فقط خداست

۱- قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ : ۲- يُوْحَىٰ إِلَىَّ ۱

۳- إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ : ۴- لِقَاءَ رَبِّهِ :

۵- عَمَلًا صَالِحًا :

۲- محل صحیح ترجمه «إِنَّمَا» نیز مانند «إِنَّمَا» است.

۱- إِلَىَّ = الی + ی : به من، به سوی من

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۰۴ تا ۳۰۹ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه آخرین آیه سورة كهف و آیه دوم سورة مریم را کامل کنید.

۱- قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ

.....؛

۲- إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ

.....؛

۳- فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ^۱

... امید دارد ... را

فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا

پس باید انجام دهد ...

وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا^{۱۱۰}

و شریک نگیرد برای ... را

۴- ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا^۲

یادی از ... به ... (حضرت) زکریا.

ج- از صفحه ۳۰۴ حداقل سه عبارت یا ترکیب ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- آیه ای در صفحه ۳۰۷ «راه مستقیم» را معرفی کرده است. این آیه را جست و جو، معنا و حفظ کنید. با دقت

و تدبر در این آیه می توانید بگویید راه مستقیم چیست؟

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

خواندن در گروه
هنگام شنیدن و خواندن آیات درس به تلفظ صحیح «ط» دقت کنید.

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ﴿١٣﴾ إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾ إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لَتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَىٰ ﴿١٥﴾ فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَىٰ ﴿١٦﴾ وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَمُوسَىٰ ﴿١٧﴾ قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُا عَلَيْهَا وَاهْتَسُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ ﴿١٨﴾ قَالَ أَلْقِهَا يَمُوسَىٰ ﴿١٩﴾ فَالْقَهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ ﴿٢٠﴾ قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفُ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ ﴿٢١﴾ وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ تَخْرُجَ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سَوَاءٍ ؕ آيَةٌ أُخْرَىٰ ﴿٢٢﴾ لِنُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَىٰ ﴿٢٣﴾ إِذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾ وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ﴿٢٧﴾ يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾ وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾ هَارُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾ اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي ﴿٣١﴾ وَاشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ﴿٣٢﴾ كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا ﴿٣٣﴾ وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا ﴿٣٤﴾ إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾ قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَمُوسَىٰ ﴿٣٦﴾ وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ ﴿٣٧﴾

قرآن کامل ۳/۲

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

قرارداد ، آب ، میان

معنا	کلمه	ردیف
محل آرامش و آسایش	مَهْد	۴
راه‌ها، جمع سبیل	سُبُل	۵
....، باران	ماء	۶

معنا	کلمه	ردیف
...	بَین	۱
آن دو	هُمَا	۲
...	جَعَلَ	۳

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها را معنا کنید.

۱- بَيْنَهُمَا : ۲- الَّذِي جَعَلَ :

۳- فِيهَا سُبُلًا : ... .. بی را

فعالیت سوم

این ترکیب‌ها را مانند نمونه، کامل و معنا کنید.

لَهُ	←	لَهُ	:	برای او ،	برایش
هُم	←	...	:	...	...
ها	←	...	:	...	...
كُم	←	...	:	...	...

نکته: همان‌طور که می‌دانید «لِ» به معنای «برای» است، «لِ» در کلمات زیر به صورت «لِ» به کار می‌رود :

لَهُ	لَهُم	لَهَا	لَكَ	لَكُمْ	لَنَا
برای او	برای آنها	برای آن	برای تو	برای شما	برای ما

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۱۰ تا ۳۱۵ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات فوق آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن بنویسید.

۱- تَنْزِيلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمُوتِ الْعُلَى طه، آیه ...

(قرآن) نازل شده از سوی کسی است که ... و ... ی بلند را.

۲- لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا طه، آیه ...

... است ... و ... و ... است.

۳- الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا

... را محل آرامش و آسایش

وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا

و درست کرد ...

وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً^۱ طه، آیه ...

و ... را

ج- از صفحه ۳۱۳ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- از صفحه ۳۱۳ یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی درباره نماز جست و جو کرده و آن را همراه با معنا بنویسید. با دقت در این پیام بگویید که این کلام زیبا به چه سؤال مهمی درباره نماز پاسخ می دهد.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- همان طور که می دانید کلمه «ماء» هنگام وقف «ماء» خوانده می شود.

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ

زُمر: ۲۳

خدا بهترین سخن را نازل کرد.

قرآن در نگاه دانشمندان

از زمانی که قرآن کریم نازل شد، مردم و به خصوص دانشمندان را تحت تأثیر خود قرار داد. می دانید که دقت دانشمندان از سایر مردم بیشتر است؛ در نتیجه آنها با خواندن قرآن نکات دقیق تر و زیباتری را از آیات قرآن کشف می کنند. بسیاری از دانشمندان مسلمان و غیر مسلمان، قرآن را کتابی بی مانند معرفی کرده اند. یکی از دانشمندان بزرگ فرانسوی به نام «ارنست رنان» چنین گفته است :

«در کتابخانه شخصی خود هزاران جلد کتاب سیاسی، اجتماعی و غیر آن دارم که آنها را بیش از یک بار نخوانده ام، ولی یک جلد کتاب است که همیشه مونس من است و هرگاه احساس خستگی روحی می کنم و می خواهم درهائی از معارف و کمال بر روی من باز شود، آن را مطالعه می کنم و هیچ گاه از زیاد خواندن آن خسته نمی شوم. این کتاب «قرآن» کتاب آسمانی مسلمانان است.»

شما دانش آموز عزیز نیز احساس خود را درباره قرآن بنویسید.

فَتَعَلَى اللَّهِ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ
يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١١٤﴾ وَلَقَدْ عَاهَدْنَا
إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلُ فَنَسِيَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا ﴿١١٥﴾ وَإِذْ قُلْنَا
لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى ﴿١١٦﴾
فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا
مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى ﴿١١٧﴾ إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى ﴿١١٨﴾
وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَى ﴿١١٩﴾ فَوَسَّوَسَ إِلَيْهِ
الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ
لَا يَبُلَى ﴿١٢٠﴾ فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتَ لَهُمَا سَوَاءُ اثُهِمَا وَطَفِقَا
يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَى ﴿١٢١﴾
ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ﴿١٢٢﴾ قَالَ اهْبِطَا
مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنْي
هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى ﴿١٢٣﴾ وَمَنْ أَعْرَضَ
عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
أَعْمَى ﴿١٢٤﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٥﴾

تلفظ «ن» : با شنیدن دقیق قرائت آیات، متوجه می شوید که «ن» نون زانی تلفظ می شود و زبان بین دندان ها قرار می گیرد. اینک کلمات دارای این حرف را در آیات درس و عبارات نماز (صفحه ۳۵) درست و زیبا تلفظ کنید.

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ ءَايَتُنَا فَنَسِيَتْهَا ۖ وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى ﴿١٢٦﴾
وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ
أَشَدُّ وَأَبْقَى ﴿١٢٧﴾ أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَمْشُونَ فِي مَسْكِنِهِمْ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِأُولِي النَّهْيِ ﴿١٢٨﴾
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَاجِلٌ مُسَمًّى ﴿١٢٩﴾
فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ
وَقَبْلَ غُرُوبِهَا ۖ وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ ۖ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ
تَرْضَى ﴿١٣٠﴾ وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ
زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿١٣١﴾
وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا ۚ لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ
نَرْزُقُكَ ۚ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى ﴿١٣٢﴾ وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ ۚ
أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى ﴿١٣٣﴾ وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ
بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ
ءَايَاتِكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَى ﴿١٣٤﴾ قُلْ كُلُّ مُتَرَبِّصٍ فَتَرَبَّصُوا
فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى ﴿١٣٥﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

پیش از ، تسبیح گوی ، صبور و شکیبا باش ،
روزی ، بهتر، بهترین ، پرهیزکاری ، عاقبت

معنا	کلمه	ردیف
خوب، ... ، ...	خَيْر	۵
ما	نَحْنُ	۶
...	عَاقِبَةُ	۷
تقوا، ...	تَقْوَى	۸

معنا	کلمه	ردیف
...	إِصْبِرْ	۱
...	سَبِّحْ	۲
قبل از، ...	قَبْلَ	۳
...	رِزْقِ	۴

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- بِحَمْدِ رَبِّكَ*

۱- فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ:

۴- قَبْلَ غُرُوبِهَا:

۳- قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ:

۶- وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى:

۵- رِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ:

* حرف «ب» در اینجا به صورت «با» یا «همراه با» معنا می‌شود.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۱۶ تا ۳۲۱ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیات و عبارات قرآنی از سوره طه را کامل کنید.

۱- فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ : ..... (مردم)؛

۲- وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا... ﴿۱۳﴾

و ..... همراه با.....

۳- ... وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَابْقَىٰ ﴿۱۴﴾

و ..... و پایدارتر است.

۴- وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا

و فرمان ده ... را به ... و در این کار صبور و شکیبا باش؛

۵- لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا :

از تو ... نمی خواهیم؛

۶- نَحْنُ نَرْزُقُكَ :

... روزی می دهیم به تو،

۷- وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ﴿۱۵﴾

... ..

ج- از صفحه ۳۱۸ حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- از صفحه ۳۲۰ یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی درباره درخواست از خداوند برای افزایش علم و دانش انتخاب کنید. در دوره ابتدایی نیز با این پیام آشنا شده اید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ
 إِذَا مَا يُنذَرُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ
 لَيَقُولُنَّ يُوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٦﴾ وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ
 الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ
 مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ
 ﴿٤٧﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً وَذِكْرًا
 لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنْ
 السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٤٩﴾ وَهَذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ
 مُنْكَرُونَ ﴿٥٠﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا
 بِهِ عَلِيمِينَ ﴿٥١﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي
 أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عِبِيدِينَ ﴿٥٣﴾
 قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٥٤﴾ قَالُوا
 أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ﴿٥٥﴾ قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَى ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ
 ﴿٥٦﴾ وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ ﴿٥٧﴾

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

پدر ، روشن ، دانا ، گمراهی

معنا	کلمه	ردیف
... ، جمع : آباء	أَب، أَبو، أَبا، أَبی	۵
بودید، هستید	كُنْتُمْ	۶
...	ضَلال	۷

معنا	کلمه	ردیف
قطعا	لَقَدْ	۱
بخشیدیم به، دادیم به	ءَاتَيْنَا	۲
بودیم، هستیم	كُنَّا	۳
...	عَالِم	۴

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- كُنَّا بِهِ عَلَمِينَ^۱:

۱- لَقَدْ ءَاتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ:

۴- قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ:

۳- إِذْ قَالَ لِأَيُّه:

۶- فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ:

۵- أَنْتُمْ وَءَابَاؤُكُمْ:

۱- گاهی بهتر است کلمه‌ای که جمع است (عالمین) در فارسی مفرد معنا شود.

انس با قرآن در خانه

الف - خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۲۲ تا ۳۲۷ قرآن کریم را بخوانید.

ب - ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات فوق آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن

بنویسید.

۱- لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ
انبیاء: آیه ...

..... (وسیله) تذکر و هدایت شماسست، پس آیا.....

۲- قَالُوا يُولِنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ
انبیاء: آیه ...

.....

۳- وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ
انبیاء: آیه ...

و ..... آب ..... زنده ای را؛ .....
.....

۴- وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
انبیاء: آیه ...

.....

۵- قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ
انبیاء: آیه ...

... : بلکه ..... پدید آورد آنها را.

ج - از صفحه ۳۲۴ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د - از صفحه ۳۲۲ یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی درباره اینکه سوالات خود را باید از افراد دانا بپرسیم، انتخاب کنید. در دوره ابتدایی نیز با این پیام آشنا شده اید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

انفال: ۲

مؤمنان راستین کسانی هستند که چون خدا یاد شود دل‌هایشان بلرزد و هنگامی که آیات الهی بر آنها خوانده شود ایمانشان افزون گردد؛ آنها بر پروردگارشان توکل می‌کنند.

استاد عبدالباسط

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ*

- إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ①
- وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ②
- وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ③
- وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ④
- وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ⑤
- وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ⑥
- وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ⑦
- وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُئِلَتْ ⑧
- بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ⑨

حتماً این آیات را بارها با آن صوت دلنشین و معروف شنیده‌اید و می‌دانید کسی که این آیات را به آن زیبایی تلاوت می‌کند «استاد عبدالباسط» است. او در سال ۱۳۰۷ در مصر به دنیا آمد و در سن ده سالگی موفق به حفظ کامل قرآن شد. او در رشته قرائت قرآن بسیار مهارت یافت، به طوری که کمتر قاری قرآنی توفیق یافته است قرآن را به زیبایی او تلاوت کند.

عبدالباسط در کشورهای مختلف قرآن را به زیبایی تمام تلاوت می‌کرد به طوری که در بعضی کشورها، افراد غیرمسلمان با شنیدن تلاوت جذاب و زیبای او، مسلمان می‌شدند. از جمله تلاوت‌های مشهور او قرائت سوره‌های حمد، مریم، حشر، تکویر و شمس است. عبدالباسط در سال ۱۳۶۷ در سن شصت سالگی درگذشت. او از قاریانی بود که توان و هنر خود، یعنی صدای دلنشین و تلاوت زیبایش را در راه معرفی و تبلیغ قرآن کریم صرف کرد.

قاریان بزرگ، تلاوت قرآن را از جلسات قرآنی مدارس و مساجد شروع کرده‌اند.

*- تلاوت آیات ۱ تا ۹ سوره تکویر را با صدای عبدالباسط گوش کنید.

وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ
الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا
عَبِيدِينَ ﴿٧٣﴾ وَلَوْ طَآءَتَيْنَهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ
الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ
فَلَسِقِينَ ﴿٧٤﴾ وَادْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ
﴿٧٥﴾ وَنوحًا إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ
وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾ وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٧٧﴾ وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ
نَفَثَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ﴿٧٨﴾
فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا وَسَخَرْنَا
مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٧٩﴾
وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِيُحْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ
فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ﴿٨٠﴾ وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِ
إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ ﴿٨١﴾

استماع و فردخوانی

تلفظ «ط»: با شنیدن دقیق قرائت آیات، متوجه می‌شوید که «ط» مثل «ذ» نوک زبانی ولی درست و غلیظ تلفظ می‌شود. اینک کلمات دارای این حرف را در آیات درس و عبارات نماز (صفحه ۳۵) درست و زیبا تلفظ کنید.

وَمِنَ الشَّيْطَانِ مَنْ يَغْوِصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا
 دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَفِظِينَ ﴿٨٢﴾ وَآيُوبَ إِذْ
 نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٨٣﴾
 فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ
 وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذَكَرَى لِلْعَبِيدِ ﴿٨٤﴾
 وَاسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ
 وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾
 وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ
 فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي
 كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ
 مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾ وَزَكَرِيَّا
 إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ
 فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَى وَأَصْلَحْنَا
 لَهُ زَوْجَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ
 وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ﴿٩٠﴾

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

نجات دادیم ، اندوه و ناراحتی ، رفت ، ندا کرد

معنا	کلمه	ردیف
بودم، هستم	كُنْتُ	۵
...	نَجَّيْنَا	۶
غم، ...	غَمٍّ	۷
این چنین	كَذَلِكَ	۸

معنا	کلمه	ردیف
...	ذَهَبَ	۱
گمان کرد	ظَنَّ	۲
صدا زد ، ...	نَادَى	۳
پاک و بی عیب است	سُبْحَانَ	۴

این ترکیب ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۱- إِذْ ذَهَبَ :

۲- فَظَنَّ :

۳- فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ :

۴- لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ :

۵- سُبْحَانَ اللَّهِ :

۶- سُبْحَانَهُ :

۷- سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا :

۸- نَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ :

۱- سُبْحَانَهُ = سُبْحَانَ + ه : پاک و بی عیب (است) او

۲- سُبْحَانَكَ = سُبْحَانَ + ك : پاک و بی عیب (هستی) تو.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۲۸ تا ۳۳۳ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیات و عبارات قرآنی از سوره انبیاء را کامل کنید.

۱- وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا

و حضرت یونس ... .. با خشم و ناراحتی،

۲- فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ

... .. که ما بر او سخت نمی گیریم!

۳- فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

۴- سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿۸۷﴾

... .. قطعاً من

۵- فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ

... دعای او را پذیرفتیم و

۶- وَكَذَٰلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ ﴿۸۸﴾

و ... .. نجات می دهیم ... .. را

ج- از صفحه ۳۳۰ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۱- ۳-

۲-

۱-

د- از صفحه ۳۳۱ یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی انتخاب کنید. این پیام می گوید پیامبر اکرم برای همه جهانیان

و همه مردم رحمت است.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- منظور از ظلمات، زمانی است که حضرت یونس به خاطر ترک کردن قوم خودش، به فرمان و خواست خداوند در شکم ماهی

بزرگی قرار گرفت.

خواندن در گروه
هنگام شنیدن و خواندن آیات درس به تلفظ حرف «ظ» دقت کنید.

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ۖ فَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٥٧﴾
وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا
لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ
الرَّزَاقِينَ ﴿٥٨﴾ لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ ۚ وَإِنَّ
اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾ ذَلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ
مَا عُوِّقَ بِهِ ۖ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ
لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٦٠﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي
النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ
﴿٦١﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾
أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ
مُخْضَرَّةً ۚ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٣﴾ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٤﴾

قرآن کامل ۳۳۹

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

پرنعمت ، ایمان آوردند ، کافر شدند ، آن روز ،
تکذیب کردند ، روزی دهنده ، فرمانروایی ، خوب

معنا	کلمه	ردیف
... ، انکار کردند	كَذَّبُوا بِـ	۶
آنها	أُولَئِكَ	۷
خوارکننده	مُهِنٍ	۸
نیکو ، ...	حَسَنٍ	۹
...	رَازِقٍ	۱۰

معنا	کلمه	ردیف
...	مُلْكٍ	۱
...	يَوْمَئِذٍ	۲
...	ءَامَنُوا	۳
...	نَعِيمٍ	۴
...	كَفَرُوا	۵

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- فَالَّذِينَ ءَامَنُوا:

۱- اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ:

۴- فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ:

۳- وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ:

۶- وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا:

۵- وَالَّذِينَ كَفَرُوا:

۸- فِي سَبِيلِ اللّٰهِ:

۷- عَذَابٌ مُّهِينٌ:

۱۰- خَيْرُ الرِّزْقَيْنِ:

۹- رِزْقًا حَسَنًا:

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۳۴ تا ۳۳۹ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات فوق آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را در مقابل آن بنویسید.

۱- أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ

آیا نمی بینی ... را سجده می کنند هر کس که ... و ... است ...

وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالتُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ **حج، آیه ...**

و نیز ... و ... و ... و ... و ... و ... و ... ؛

۲- إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ ءَامَنُوا **حج، آیه ...**

... دفاع می کند ...

۳- وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ **حج، آیه ...**

و ... یاری ... است.

۴- فَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

.....

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ **حج، آیه ...**

... آمرزش و ... ارزشمندی است.

ج- از صفحه ۳۳۷ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- از صفحه ۳۳۹ یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی درباره اینکه خداوند بهترین روزی دهنده است، انتخاب کنید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا
بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

آل عمران، ۱۶۹

و هرگز کسانی را که در راه خدا کشته شده‌اند، مرده مپندار،

بلکه زنده‌اند و نزد پروردگارشان روزی داده می‌شوند.

قرآن در جبهه

پس از نماز صبح، در گوشه‌ای از خاکریز، خودم را رها می‌کنم. هنوز چشمان خسته‌ام نیمه‌باز است که صدای انفجاری غافلگیرم می‌کند، بچه‌ها به سرعت در پشت خاکریزها سنگر می‌گیرند. ما کمین خورده‌ایم....

نیروهای زرهی دشمن در حال نزدیک شدن هستند. حلقه محاصره لحظه به لحظه تنگ‌تر می‌شود. از یک سو نیروهای ما خسته هستند و به استراحت نیاز دارند و از سوی دیگر ارتباط ما با نیروهای خودی، قطع شده است و غیر از سلاح‌های سبک مانند: کلاشینکف و آر.پی.جی، اسلحه دیگری نداریم. خاکریزهای کوتاه کنار جاده کاملاً در تیررس تانک‌های دشمن قرار دارد.

در چنین موقعیت خطیری که بچه‌ها هریک به کاری مشغول هستند، با تعجب می‌بینم که غلامرضا صالحی بدون توجه به این همه هیاهو، در گوشه‌ای نشسته و درحالی که قرآن کوچکی در دست دارد، آرام زمزمه می‌کند. شگفت‌زده از او می‌پرسم برادر عزیزم، در این وضعیت، کاری لازم‌تر از خواندن قرآن پیدا نمی‌شود؟! نگاهی به من می‌کند و با تبسم می‌گوید: «قرآن به انسان آرامش و نیرو می‌دهد و من در این شرایط به این نیرو و آرامش نیاز دارم». دقایقی به خواندن قرآن ادامه می‌دهد و بعد قرآن را می‌بوسد و در جیب روی سینه‌اش می‌گذارد و همراه با بچه‌های آر.پی.جی زن داخل شیار می‌شود.

باران گلوله تانک لحظه به لحظه شدیدتر می‌شود. ناگهان غلامرضا را می‌بینم که با یک حرکت، خود را جلوی تانک دشمن می‌رساند و آن را هدف قرار می‌دهد و به آتش می‌کشد. با توقف این تانک، تقریباً جاده مسدود شده و در عرض چند دقیقه تعداد دیگری تانک متوقف می‌شود. فریاد «الله اکبر» از هرسو به گوش می‌رسد و بچه‌ها از خاکریزها سرازیر می‌شوند....

غلامرضا بار دیگر آر.پی.جی را آماده می‌کند، ولی این بار قبل از فریاد تکبیر، گلوله‌ای هوا را می‌شکافد و بر پیشانی بلندش می‌نشیند. صدای آخرین «الله اکبر» او با پرواز روح پاکش به آسمان می‌رود.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاستَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ
وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ
الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ﴿٧٣﴾ مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ
اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٧٤﴾ اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ
رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٥﴾ يَعْلَمُ
مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧٦﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا
رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٧﴾ وَجَاهِدُوا
فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ
مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ
مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا
شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ
وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٨﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾
وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ
فَاعِلُونَ ﴿٤﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِأُفْرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٥﴾ إِلَّا عَلَى
أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٦﴾
فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٧﴾ وَالَّذِينَ
هُمْ لِأَمْنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ
صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ
يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ
مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿١٣﴾
ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا
الْمُضْغَةَ عِظْلًا فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا
ءَاخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿١٤﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ
لَمَعِيتُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تُبْعَثُونَ ﴿١٦﴾ وَلَقَدْ
خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ ﴿١٧﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

به پا دارید ، پردازید ، رکوع کنید ، سجده کنید ، یاور ، سرپرست

معنا	کلمه	ردیف
...	أَقِمْوْا	۵
...	ءَاتَوْا	۶
...	مَوْلٰی	۷
...	نَصِير	۸

معنا	کلمه	ردیف
...	إِرْكَعُوا	۱
...	أُسْجُدُوا	۲
انجام دهید	إِفْعَلُوا	۳
چه خوب..... است	نِعَمَ	۴

فعالیت دوم

این ترکیب ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ:

۱- إِرْكَعُوا وَاسْجُدُوا:

۴- أَقِمْوْا الصَّلَاةَ:

۳- وَافْعَلُوا الْخَيْرَ:

۶- هُوَ مَوْلَاكُمْ:

۵- ءَاتُوا الزَّكَاةَ:

۸- وَنِعْمَ النَّصِيرُ:

۷- فَنِعْمَ الْمَوْلٰی:

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۴۰ تا ۳۴۵ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیه و عبارات پایانی سوره حج را کامل کنید.

۱- يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا ارْكَعُوْا وَّاسْجُدُوْا وَاعْبُدُوْا رَبَّكُمُ

۲- وَافْعَلُوْا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٧٧﴾

..... موفق و رستگار شوید.

۳- فَاقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَءَاتُوا الزَّكٰوةَ

..... پس

۴- وَاعْتَصِمُوا بِاللّٰهِ هُوَ مَوْلٰىكُمْ

..... و تمسک بجوید

۵- فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيْرُ ﴿٧٨﴾

.....

ج- از صفحه ۳۴۰ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- از صفحه ۳۴۲ یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی درباره رستگاری و موفقیت مؤمنان انتخاب کنید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

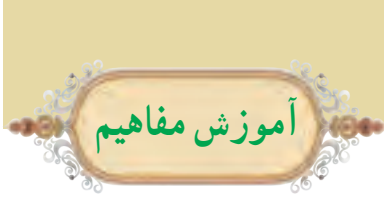

أَلَمْ تَكُنْ ءَايَتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾ قَالُوا رَبَّنَا
 غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿١٠٦﴾ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا
 فَإِنْ عُدْنَا فَإِنََّّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾ قَالَ اخْسَءُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونَ
 ﴿١٠٨﴾ إِنَّهُمْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا
 فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٠٩﴾ فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ
 سَخِرِيًّا حَتَّىٰ أَنْسَوْكُمْ ذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١١٠﴾
 إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَآئِزُونَ ﴿١١١﴾ قُلْ كَمْ
 لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١٢﴾ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ
 يَوْمٍ فَسَلِ الْعَادِّينَ ﴿١١٣﴾ قُلْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَّوْ أَنْتُمْ كُنْتُمْ
 تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾ أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا
 لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾ فَتَعَلَىٰ اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ
 الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٦﴾ وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ
 لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ
 ﴿١١٧﴾ وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٨﴾

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بیاورید.

مهربانان ، خلق کردیم ، رحم و مهربانی کن

معنا	کلمه	ردیف
بیمارز	إِغْفِرْ	۴
...	إِرْحَمْ	۵
...	رَاحِمِينَ	۶

معنا	کلمه	ردیف
... ، آفریدیم	خَلَقْنَا	۱
فرمانروا	مَلِكْ	۲
ارزشمند، گران قدر	كَرِيمْ	۳

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- الْمَلِكُ الْحَقُّ :

۱- خَلَقْنٰكُمْ :

۴- خَيْرُ الرَّحِمِيْنَ :

۳- رَبِّ اغْفِرْ :

۱- رَبِّ = يَا رَبِّ، یا رَبِّی : ای پروردگار من، پروردگارا،

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۴۶ تا ۳۴۹ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات فوق آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را، مقابل

آن بنویسید.

۱- وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ

و ... .. که زنده می کند و می میراند.

مؤمنون، آیه ...

وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

و از اوست آمد و شد ... و ... ؛ پس آیا .....؟!

مؤمنون، آیه ...

۲- وَقُلْ رَبِّ اعْزُذْ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ

و ... : ... پناه می برم ... .. و سوسه های ...

مؤمنون : آیه ...

۳- وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ

و ... : ... .. و .....

ج- از صفحه ۳۴۷ قرآن کریم حداقل سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- در صفحه ۳۴۹ قرآن کریم در دو آیه دعای زیبایی آمده است. در این دعا از خدا می خواهیم که ما را پیامرزد و مورد لطف و مهربانی بی پایان خود قرار دهد. یکی از آن دو را انتخاب کرده، همراه با ترجمه بنویسید. سعی کنید این آیه را حفظ کرده و در قنوت نماز بخوانید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

امتحان

ساعت امتحان بود. تنبلی و سستی در درس خواندن، کار دستم داده بود و اضطراب سراپای وجودم را گرفته بود. چه کنم؟ هر لحظه فکری به ذهنم می آمد. آخر تصمیم خود را گرفتم. کتاب درسی را در کشوی میز گذاشته و با ظرافت تمام آن را طوری قرار دادم که نه کسی متوجه شود و نه به هنگام استفاده دچار مشکل شوم. لحظه ای احساس آرامش کردم. معلم وارد کلاس شد و برگه های سؤال را توزیع کرد، همه آماده امتحان بودیم، اما ناگهان او بچه های کلاس را غافلگیر کرد. آهسته آهسته به سوی تخته سیاه رفت و آیه ای کوتاه از کتاب بزرگ آسمانی را بروی آن نوشت:

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى

سپس روبه ما کرده و تنها یک کلام گفت: «آخرین نفر، ورقه های امتحان را به دفتر بیاورد و به من تحویل دهد». آن گاه پیش چشمان مبهوت ما از کلاس خارج شد. او نگاه همواره ناظر خدا را به یاد ما آورد و خود رفت. حالت عجیبی به من دست داد، من که از امتحان چیزی بلد نبودم، در ورقه ام هیچ چیز ننوشتم، جز یک جمله:

آری، یافتم که خدا همیشه مرا می بیند!

نیایش

اَللّٰهُمَّ نَوِّرْ قُلُوْبَنَا بِالْقُرْآنِ

خدایا دل‌های ما را به نور قرآن روشن کن

وَ زَيِّنْ اَخْلَاقَنَا بِالْقُرْآنِ

و اخلاق ما را با قرآن زینت بخش

وَ اسْتَجِبْ دُعَاءَنَا بِالْقُرْآنِ

و دعای ما را به حق قرآن برآورده ساز

اَللّٰهُمَّ اهْدِنَا بِهِدَايَةِ الْقُرْآنِ

خدایا ما را از هدایت قرآن بهره‌مند ساز

وَ اَرْفَعْ دَرَجَاتِنَا بِبَرَكَاتِ الْقُرْآنِ

و به برکت قرآن، بر درجات ما بیفزای

وَ كَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا بِحَقِّ الْقُرْآنِ

و به حق قرآن، خطاهای ما را بپوشان

وَ عَافِنَا مِنْ كُلِّ بَلَاءٍ الدُّنْيَا بِالْقُرْآنِ

و به وسیله قرآن، ما را از همه بلاهای دنیا حفظ کن.

اٰمِيْنَ يَا رَبَّ الْعٰلَمِيْنَ

آری ای پروردگار جهانیان این چنین کن!

دروس و کلمات

دروس و کلمات

فهرست کلمات

در فهرست کلمات، معنای کلمات دروس و شمارهٔ درسی که هر کلمه اولین بار در آن به کار رفته، آمده است.

آیات، نشانه‌ها	آیات ۱	ءا
آیا	الف ۴	ءاباء ۳
پدر، جمع: آباء	آب، آبو،	ءاتِ ۸
پاداش	آبا، آبی ۱۰	ءاتوا ۱۲
بہتر، بہترین	آخر ۲	ءاتینا ۱۰
	أحسن ۸	ءآخرۃ ۷
		ءامنوا ۱۱
		پدران، جمع آب
		بخشش، بدہ
		بپردازید
		بخشیدیم بہ، دادیم بہ
		آخرت، قیامت
		ایمان آوردند

آخ، آخو،	۱ لَا	آگاه باشید، آگاه باش
آخا، آخی ۲	۱ لَا	مگر
۸ اِذْ	۱ الَّذِي	کسی که
۴ اِذْنِ	۷ الَّذِينَ	کسانی که
۹ اِذْهَبْ	۲ اِلَهِ	معبود، خدا
۱۲ اِرْحَمْ	۶ اَلْوَانِ	رنگ‌ها، جمع لون
۱ اَرْضِ	۱ اَللّٰهِ	الله، خدای یگانه
۱۲ اِرْكَعُوا	۲ اِلَىٰ	به، به‌سوی
۱۲ اُسْجُدُوا	۵ اَلَيْمِ	دردناک
۱ اِسْمِ	۳ اَمَ	یا، آيا
۱۰ اِصْبِرْ	۳ اَمْرَ	کار، فرمان
۳ اُعْبُدْ	۱ اِنَّ	قطعاً
۲ اُعْبُدُوا	۳ اِنْ	اگر، نه، نیست
۶ اَعْنَابِ	۷ اِنَّ	که، این که، قطعاً
۱۲ اِغْفِرْ	۹ اَنَا	من
۱۲ اِفْعَلُوا	۲ اَنْتَ	تو
۱۲ اَقِيمُوا	۴ اَنْتُمْ	شما
۱ اَكْثَرِ	۸ اَنْزَلَ	نازل کرد، فروفرستاد
		برادر
		وقتی که، هنگامی که
		اجازه
		برو
		رحم و مهربانی کن
		زمین
		رکوع کنید
		سجده کنید
		اسم
		صبور و شکیبا باش
		عبادت کن
		عبادت کنید
		درختان انگور، جمع عنب
		بیامرز
		انجام دهید
		به پا دارید
		بیشتر

آنزلنا ۳	فروفرستادیم، نازل کردیم	ثمرات ۶	میوه‌ها، جمع ثمره
إِنَّمَا، آنما ۹	فقط	ج، ح، خ	
أَهْل ۹	خانواده	جاء ۲	آمد، آمد برای
أَوْحَى ۶	وحی کرد	جاهل ۴	نادان، بی‌خرد
أُولَئِكَ ۱۱	ایشان، آنها	جبال ۶	کوه‌ها، جمع جبل
ب		جَعَلْنَا ۸	قرار دادیم
بِ ۱	به	حَسَن ۱۱	نیکو، خوب، کار خوب
بَاطِل ۷	باطل، پوچ و بیهوده	حَقّ ۱	حق
بَشَر ۹	بشر، انسان	حُكْم ۳	فرمان، دستور
بَصِير ۹	بینا	حَمْد ۵	سپاس و ستایش
بُطُون ۶	شکم‌ها، جمع بطن	خَلَقَ ۱	خلق کرد
بُيُوت	خانه‌ها، جمع بیت	خَلَقْنَا ۱۲	خلق کردیم، آفریدیم
ت، ث		خَيْر ۱۰	خوب، بهتر، بهترین
تَعْقِلُونَ ۲	اندیشه می‌کنید	د، ذ	
تَعْمَلُونَ ۳	عمل می‌کنید، انجام می‌دهید	دُعَاء ۵	دعا، درخواست
تَقْوَى ۱۰	تقوا، پرهیزکاری	ذُرِّيَّة ۵	فرزند، نسل
تَوَكَّل ۳	توکل کن	ذَلِك ۳	این، آن

آسمان‌ها	سَمَوات ۱	رفت	ذَهَبَ ۱۱
شنوا	سَمِیع ۵		ر، ز
درخت	شَجَر، شَجَرَة ۷	مهربانان	راحِمین ۱۲
سخت	شَدید ۴	روزی‌دهنده	رازِق ۱۱
درمان	شِفاء ۶	پروردگار	رَبّ ۲
خورشید	شَمس ۱	رحمت، لطف	رَحْمَة ۱
چیز	شَیْء ۲	بخشنده، خدای بخشنده	رَحْمَن ۱
	ص، ض	مهربان	رَحیم ۱
خوب، شایسته	صَالِح ۱	روزی	رِزق ۱۰
کارهای خوب	صَالِحَات ۷	زراعت، کشاورزی	زَرع ۶
سینه، جمع صُدور	صَدْر ۹	زیتون	زَیتون ۶
راه	صِراط ۴	زینت، زیبایی	زینَة ۸
کوچک	صَغیرَة، صَغیر ۸		س، ش
نماز	صَلَاة ۵	تسبیح‌گوی	سَبَّح ۱۰
گمراهی	ضَلال ۱۰	پاک و بی‌عیب است	سُبْحان ۱۱
	ط، ظ	راه‌ها، جمع سَبیل	سُبُل ۶
طغیان کرد، نافرمانی کرد	طَغى ۹	سجده کردند	سَجَدوا ۸
ظالمان، ستمگران	ظالِمین ۷	آسمان	سَماء ۵

کَبِير، کَبِيرَة ۷	بزرگ	لَا يَشْكُرُونَ ۳	شکر نمی کنند
كِتَاب ۱	کتاب، قرآن	لَا يَظْلِمُ ۸	ظلم نمی کند، ستم نمی کند
كَثِير ۹	بسیار	لَدُن ۸	نزد
كَذَّبُوا بِ ۱۱	تکذیب کردند، انکار کردند	لِسَان ۱	زبان، جمع : السنة
كَذَلِكَ ۱۱	این چنین	لَعَلَّ ۳	تا، امید است
كَرِيم ۱۲	ارزشمند، گرانقدر	لِقَاء ۱	ملاقات، دیدار
كَفَرُوا ۱۱	کافر شدند	لَقَدْ ۱۰	قطعاً
كُلَّ ۲	هر، همه	لِكِنَّ ۱	لیکن، ولی
كُم ۱	شما، تان	لَيْل ۱	شب
كُنَّا ۱۰	بودیم، هستیم	م	
كُنْتَ ۹	بودی، هستی	مَا ۱	آنچه
كُنْتُ ۱۱	بودم، هستم	مَا ۲	نه، نیست
كُنْتُمْ ۱۰	بودید، هستید	مُبِين ۷	روشن، آشکار
كَهْف ۸	غار	مُتَّقِينَ ۵	افراد باتقوا
ل		مُحْسِن ۴	نیکوکار
لِ ۱	برای	مُخْتَلَف ۶	گونگون
لَ ۲	قطعاً	مُقِيم ۵	برپاکننده
لَا تَعْقِلُونَ	اندیشه نمی کنید	مِلَّة ۳	دین، آیین

مُلْك ۱۱	فرمانروایی	نِعَمَ ۱۲	چه خوب... است
مَلِك ۱۰	فرمانروا	نَعِيم ۱۱	پر نعمت
مِنْ ۱	از، از سوی	نَهَار ۱	روز
مَنْ ۲	هرکس، کسی که، چه کسی	نور ۱	نور، روشنایی
مُهَيِّن ۱۱	خوارکننده	و	
مَوْعِظَة ۱	پند و اندرز	وَاحِد ۳	یگانه، یک
مَوْلَى ۱۲	سرپرست	وَالِدَيَّ ۵	پدر و مادرم
مُؤْمِن ۵	مؤمن، با ایمان	وَجَدُوا ۸	یافتند
ن		وَزِير ۹	کمک کار، دستیار
نَا ۳	ما، مان	وَعَد ۱	وعده
نَادَى ۱۱	ندا کرد، صدا زد	وَيْل ۴	وای بر
نَاس ۱	مردم	هـ	
نُجُوم ۶	ستارگان، جمع نجم	هـ ۲	او، شش، او
نَجَّيْنَا ۱۱	نجات دادیم	ها ۲	آن، شش، او
نَحْل ۶	زنبور عسل	هُدًى، هُدًى ۱	هدایت
نَحْنُ ۱۰	ما	هَذَا ۴	این
نَخِيل ۶	درختان خرما، جمع نخل	هَل ۴	آیا
نَصِير ۱۲	یاور	هُمْ ۱	آنها، شان

هُوَ ۱	او
ی	
ی ۲	من، م
یا ۲	ای
یا اِیُّهَا ۱	ای
يَتَفَكَّرُونَ ۶	فکر می کنند
يَظْلِمُ ۸	ظلم می کند، ستم می کند
يَعْقِلُونَ ۶	تعقل و اندیشه می کنند
يَعْمَلُونَ ۷	انجام می دهند، عمل می کنند
يَقُولُونَ ۸	می گویند
يَهْدِي ۷	هدایت می کند
يُوحِي ۹	وحی می شود
يَوْم ۵	روز
يُؤْمِنُونَ ۷	ایمان می آورند
يَوْمَئِذٍ ۱۱	آن روز

